

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ»

здобувача: Степанчук Олександри Сергіївни

_____

Науковий керівник: к.е.н., доцент, Марчук У. О.

_____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Степаненко О.І.

_____

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 62 сторінки основного тексту, 9 таблиць, 20 рисунків, список використаних джерел з 40 найменувань, 5 додатків.

«Облік фінансових результатів діяльності ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ»

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність підприємства, пов'язана з формуванням фінансових результатів на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку фінансових результатів господарської діяльності підприємства.

Мета дослідження. Обґрунтувати теоретичні та методичні засади обліку фінансових результатів та розробити практичні рекомендації щодо їх удосконалення в системі управління підприємством.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- 1) охарактеризувати економічну сутність, джерела інформації та чинники формування фінансових результатів;
- 2) дослідити нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів;
- 3) розкрити міжнародний досвід обліку фінансових результатів;
- 4) здійснити економічну характеристику ТОВ "САЛІКС ЕНЕРДЖІ" та фінансових результатів його діяльності;
- 5) дослідити організацію обліку фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ "САЛІКС ЕНЕРДЖІ" та особливості їх формування і розподілу;
- 6) окреслити особливості синтетичного і аналітичного обліку фінансових результатів діяльності підприємства;
- 7) проаналізувати порядок формування Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід);
- 8) відобразити формування фінансових результатів діяльності з використанням програмних продуктів обліку.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. У кваліфікаційній бакалаврській роботі узагальнені теоретичні положення з обліку фінансових результатів на підприємстві, а також розроблені рекомендації для вдосконалення методик обліково-аналітичного процесу відображення господарських операцій. Результати дослідження мають теоретичне та практичне значення. Вони полягають у можливості застосувати практично запропоновані рекомендації щодо вдосконалення методик обліку фінансових результатів, що сприятиме у покращенні фінансового стану підприємства за рахунок оптимізації формування та використання фінансових результатів.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024.

Рік захисту роботи: 2024.

Ключові слова: фінансові результати, прибуток, збиток, дохід, сукупний дохід, витрати, регістри аналітичного та синтетичного обліку, фінансова звітність, Звіт про фінансові результати, програмні продукти обліку.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	6
1.1 Економічна сутність, джерела інформації та чинники формування фінансових результатів.....	6
1.2 Нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів.....	12
1.3. Міжнародний досвід обліку фінансових результатів.....	17
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	31
2.1. Економічна характеристика ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» та фінансові результати його діяльності	31
2.2. Організація обліку фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» та особливості їх формування і розподілу	39
2.3. Синтетичний і аналітичний облік формування фінансових результатів діяльності підприємства	47
2.4. Особливості формування Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід).....	52
2.5. Формування фінансових результатів діяльності з використанням програмних продуктів обліку.....	54
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Актуальність теми. Стабільне функціонування всіх галузей є ключовим фактором для економіки країни, що особливо стосується сільськогосподарського сектору, який потребує додаткових ресурсів. Для цього необхідна адекватна інформаційна база, яка містить достовірні та оперативні дані про фінансові результати діяльності. Ключовим показником ефективності підприємства є прибуток, який відображає кінцевий позитивний фінансовий результат.

Україна стикається з великою кількістю підприємств, які працюють зі збитком, що свідчить про неефективну діяльність виробничого сектора, на які вплинули різні фактори, включаючи епідемію COVID-19 та війну.

Фінансовий результат – надвагомий показник діяльності підприємства, він вимагає максимально точної та об'єктивної інформації. Принципи бухгалтерського обліку і методи їх застосування значно впливають на фінансовий результат. Отримання прозорості інформації про нього є важливим завданням, що сприяє ефективному управлінню підприємством.

Формування та відображення показників фінансових результатів у бухгалтерському обліку з метою задоволення потреб користувачів цією інформацією, набувають особливої актуальності. Це підкреслює актуальність проведення досліджень для розвитку теоретичних та методичних підходів до організації бухгалтерського обліку результатів діяльності, та фінансових результатів зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: над дослідженням обліку фінансових результатів працювали такі вчені: Ф.Ф. Бутинець, Р. Ф. Бруханський, Г.Л. Вознюк, Н. В. Гуріна, Т. В. Давидюк, А.Г. Загородній, Н.П. Кондраков, О.Є. Кононова, Т. І. Ломаченко, С.Л. Лондар, О. В. Манойленко, А.Д. Мочерний, М.С. Пушкар, А. В. Резніченко, О.В. Тимошенко, Н.М. Ткаченко та ін.

Основною метою цього дослідження є обґрунтувати теоретичні та методичні засади обліку фінансових результатів та розробити практичні рекомендації щодо удосконалення в системі управління підприємством. Для

досягнення цієї мети вирішувались такі **завдання**:

- 1) охарактеризувати економічну сутність, джерела інформації та чинники формування фінансових результатів;
- 2) дослідити нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів;
- 3) розкрити міжнародний досвід обліку фінансових результатів;
- 4) здійснити економічну характеристику ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» та фінансових результатів його діяльності;
- 5) дослідити організацію обліку фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» та особливості їх формування і розподілу;
- 6) окреслити особливості синтетичного і аналітичного обліку фінансових результатів діяльності підприємства;
- 7) проаналізувати порядок формування Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід);
- 8) відобразити формування фінансових результатів діяльності з використанням програмних продуктів обліку.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність підприємства, пов'язана з формування фінансових результатів на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку фінансових результатів господарської діяльності підприємства.

У процесі дослідження теоретичних аспектів обліку фінансових результатів застосування **методи** індукції і дедукції для виявлення загальних тенденцій у розвитку обліку фінансових результатів. Також використовувалися методи теоретичного узагальнення, аналізу й синтезу, а також групування та порівняння для розкриття сутності поняття прибутку та оцінки складових фінансового результату. Для виявлення програмних продуктів обліку фінансових результатів також використовувалися діалектичний метод і методи логічного аналізу.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів полягає в узагальненні теоретичні положення з обліку фінансових

результатів на підприємстві, а також розроблені рекомендації для вдосконалення методик обліково-аналітичного процесу відображення господарських операцій. Результати дослідження мають теоретичне та практичне значення, адже полягають у можливості застосувати практично запропоновані рекомендації щодо вдосконалення методик обліку фінансових результатів, що сприятиме у покращенні фінансового стану підприємства за рахунок оптимізації формування та використання фінансових результатів.

Апробація результатів. За результатами дослідження було підготовлено тези доповідей на тему: «Вплив інформації управлінського обліку на прийняття рішень при формуванні фінансових результатів» та прийнято участь у 91-ій щорічній Всеукраїнській студентській науковій конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених: «Інноваційні проекти для економічного відродження та конкурентного розвитку України» на платформі: «Облік і звітність: реалії та перспективи розвитку в умовах глобалізаційних змін» 15 травня 2024 р.

Інформаційна база дослідження. Дані для проведеного дослідження були зібрані з різних джерел, зокрема наукові публікації (наукові статті, монографії, доповіді українських та закордонних дослідників з питань розвитку бухгалтерського обліку та аудиту фінансового результату), офіційні документи (нормативні акти України та інших країн, що стосуються економічного аналізу, організації та ведення бухгалтерського обліку, а також офіційні матеріали від органів законодавчої та виконавчої влади), а також статистичні джерела (фінансові та статистичні звіти ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ») та Інтернет-ресурси.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний текст роботи представлено на 62 сторінках. Загальний обсяг роботи 67 сторінки. Робота містить 9 таблиць і 20 рисунків, 5 додатків, список використаних джерел включає 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

1.1 Економічна сутність, джерела інформації та чинники формування фінансових результатів

У сучасному світі кожна компанія оцінює свою ефективність за фінансовими показниками, які відображають його ефективність і прибуток, та основну мету діяльності. Дослідження способів оптимізації фінансових результатів та їх співдії з іншими економічними показниками створюють передумови для підвищення конкурентоспроможності та прибутковості підприємства, забезпечують його стабільний розвиток.

Підвищення фінансового результату дозволяє підприємству фінансувати себе, розширювати виробництво та зміцнювати фінансові зв'язки з партнерами.

Щоб зрозуміти роль і важливість фінансових показників ефективності, важливо звернутися до наукових робіт відомих вчених, які вивчали це питання і аналізували різні підходи до даної категорії. У рис 1.1 наведено визначення поняття «фінансовий результат».

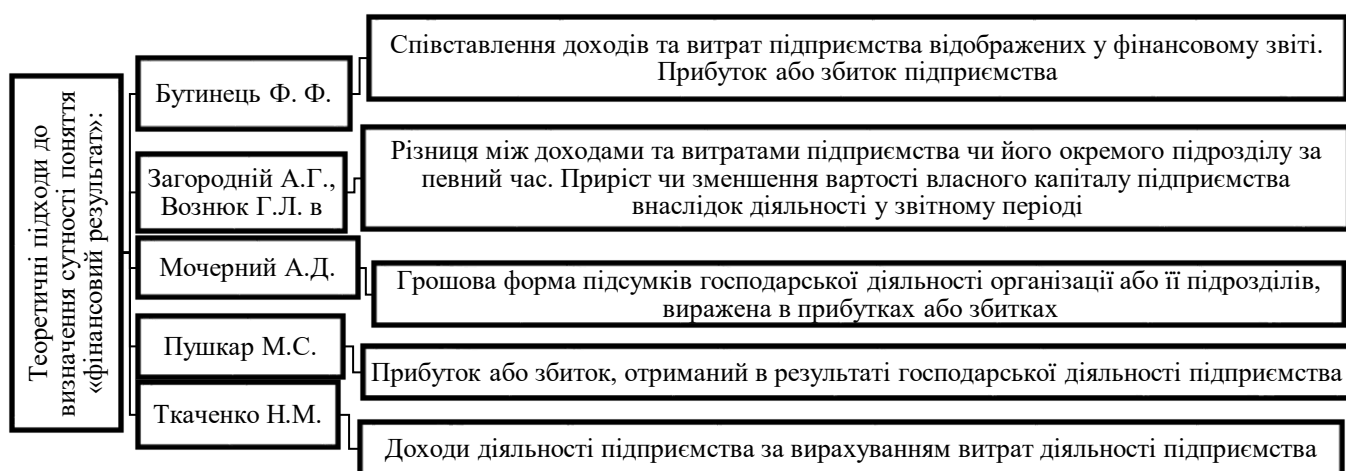

Рисунок 1.1 – Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «фінансовий результат».

Джерело: складено автором на основі [1].

При проведенні аналізу наведених вище визначень категорій «фінансовий результат», робимо висновок, що деякі наукові діячі, такі як Бутинець Ф.Ф., Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. та Ткаченко Н.М., розглядають його як співставлення доходів та витрат підприємства за певний період часу. Інші дослідники, а саме : Мочерний А.Д. та Пушкар М.С., визначають фінансовий результат як певну грошову форму підсумків діяльності підприємства, виражену у прибутку або збитку. На мою думку, фінансові результати є показником ефективності діяльності підприємства за певний період часу, який виражається у таких показниках, як прибуток чи збиток [2]. Схематично це може мати такий вигляд: див. рис.1.2.

Рисунок 1.2 – Поняття «фінансовий результат» у різних площинах поглядів

Джерело: складено автором на основі [2].

Зазвичай у наукових джерелах зустрічається порівняння понять «фінансові результати» і «прибуток». Однак категорія «фінансові результати» охоплює більший спектр значень. Тому прибуток є лише одним з виявів цих результатів, що відображають ефективність діяльності підприємства протягом певного періоду часу.

Формування прибутків в результаті роботи компанії, а також їх відображення в бухгалтерському обліку та звітності підприємства залежить від точного визначення витрат на виробництво в цілому, розрахунку собівартості продукції, економічних вигод від фінансових операції та інших факторів.

Прибуток є результатом поточної діяльності підприємства за певний період часу, відповідно до теорії динамічного і статичного балансів, його можна

визначити двома способами. Використовуючи перший спосіб визначення доходів і витрат, ви можете встановити фінансові результати за відповідний певний період. Згідно з концептуальним принципом другого методу, основною метою бухгалтерського балансу є надання інформації про здатність підприємства погасити заборгованість [3].

Очевидно, що формування прибутку залежить від різноманітних факторів, серед яких ключовими є працездатність особистості та ефективне використання вкладеного капіталу. Це підтверджує теорії класичної політичної економії, які не лишені раціональності. Розвиток концепції Адама Сміта, як показано в працях Девіда Рікардо, визначав прибуток як надлишкову вартість понад заробітну плату і вказував на його залежність від розміру цієї надлишкової вартості. Рікардо також виокремлював інші фактори, що впливають на розмір прибутку.

Наприклад, він підтримував, що зі зростанням заробітної плати прибуток зменшується, хоча Джон Стюарт Мілль не погоджувався з цією думкою. Останній вважав, що прибуток є винагородою за опосередковану працю, у той час як заробітну плату використовують для відтворення лише прямої робочої сили. Мілль також висловлював думку про наявність антагонізму між прибутком і рентою. Згідно з його думкою, прибуток має відповідати трьом цілям і «забезпечувати достатній еквівалент за утримання, компенсацію ризику та винагороду за працю і мистецтво, необхідні для контролю над виробництвом» [4].

У період капіталістичного виробництва виникла необхідність у розрахунку фінансових результатів діяльності, що призвело до формування 5 теорій прибутку. Фактори, що передують цьому, показані на рисунку 1.3.

Визначення прибутку в рамках бухгалтерського обліку, включаючи його ретроспективний аспект показує, що першими пропонентами ведення обліку прибутку були представники італійської школи обліку. Вони використовували подвійний запис і переносили залишки по рахунках доходів і виплат на рахунок «Капітал». Французька школа обліку досягла зведення обліку до розрахунку фінансових результатів і класифікації рахунків. Німецька облікова школа визначила прибуток як ціль бухгалтерського обліку.

Рисунок 1.3 – Чинники, які передували виникненню поняття «фінансовий результат, як прибуток підприємства»

Джерело: складено автором на основі [5].

Представники англо-американської школи обліку глибоко аналізували фактори прибутку й довели, що значення прибутку інформативніше, ніж весь баланс підприємства. Особливістю цієї школи є підхід до можливості обчислення прибутку. Американські бухгалтери продемонстрували, що прибуток не показує справжнього економічного змісту, тобто реальних наслідків економічної діяльності. Визначення цього призвело до диференціації концепції бухгалтерського обліку американськими вченими (результат продажу товарів і послуг) і економічних вигод (результат функціонування капіталу) [6].

Фінансові результати визначаються через порівняння доходів і витрат, що є об'єктом оцінки. Підхід до цієї оцінки залежить від концепції обраного фінансового результату і поставлених цілей. За рубежом теорія бухгалтерського обліку розглядає прибуток з різних точок зору: синтаксичної, семантичної і прагматичної.

Синтаксичний підхід дозволяє ідентифікувати структуру та склад прибутку, механізм його обліку та порядок формування. Відповідно до семантичного підходу, прибуток розглядається як показник ефективності господарської діяльності, що забезпечує зближення показників бухгалтерського обліку та економічного доходу.

Прагматична інтерпретація прибутку пов'язана зі стратегічним обліком, в

якому обґрунтовується модель прогнозованого прибутку з використанням різних методів оцінки (на основі історичної собівартості, теперішньої або майбутньої вартості), залежно від цілей прогнозування та потреб його користувачів. Ці підходи, характерні для зарубіжних систем обліку, мали вплив на розробку національних планів рахунків та методів обчислення фінансових результатів в різних країнах (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Визначення фінансових результатів в системах бухгалтерського обліку

Вид обліку	Тип модуля у планах рахунків	Класи плану рахунків	Метод визначення фінансового результату	Звітність
1	2	3	4	5
Фінансовий облік	Балансовий	«Необоротні активи», «Запаси», «Капітал», «Довгострокові зобов'язання», «Поточні зобов'язання», «Забезпечення»	1.Результат – Актив_Капітал*-Зобов'язання 2.Зміна вартості чистих активів на початок і кінець періоду (лінійний спосіб)**	Фінансова звітність (баланс (звіт про фінансовий стан))
	Витрати випус	«Витрати за елементами», «Витрати за видами діяльності» (Франція) (експлуатаційна, фінансова, надзвичайна), «Витрати за функціями підприємства» (США, Канада) (виробництво, реалізація, адміністрування), «Доходи (за видами діяльності або функціями підприємства)	Результат – Доходи - Витрати	Фінансова звітність (звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід))
Управлінський облік	Відображення результату фінансового обліку	«Фінансовий результат за центами відповідальності», «Аналітичний фінансовий результат»	Відображений результат фінансового обліку деталізується, перегруповується відповідно до мети аналізу ефективності діяльності	Внутрішня звітність за даними управлінського обліку

Джерело: складено автором на основі [7]

Перший метод закладений на твердженні, що відмінність між активами, капіталом і зобов'язаннями визначає результат. Другий метод, відомий як метод витрат-випуск, ґрунтується на моделі В. Леонтьєва, тоді як третій метод використовується у системах управлінського обліку. В Україні традиційно використовується другий метод, де результат обчислюється як різниця між доходами і витратами.

Головне в теорії бухгалтерського балансу полягає у визначенні вартості чистого майна, включаючи вартість майна підприємства, без урахування його заборгованості перед третіми особами. Якщо вартість чистих активів на кінець звітного певного періоду перевищує вартість на початок періоду, діяльність таких організацій вважається прибутковою відповідно до цього підходу, і дані збираються в Балансі (Форма №1), використовуваному для отримання додаткової інформації, подано докладну інформацію про формування фінансових результатів діяльності компанії, підготовлено фінансовий звіт (Звіт про сукупний дохід) (Форма №2) [8].

У сучасній бізнес-ситуації нормативна база дуже важлива, оскільки вона регламентує методологію визначення фінансових результатів діяльності підприємства. Прибуток, який є кінцевим результатом діяльності, визначається як різниця між доходами від господарської діяльності та витратами на виробництво та реалізацію товарів. Для ефективного функціонування підприємства на ринковому середовищі важливо забезпечувати достатній рівень прибутковості. Нестабільна динаміка прибутку свідчить про неефективність управлінських рішень. Дані бухгалтерського обліку використовуються для аналізу діяльності підприємства. Основним джерелом інформації про формування прибутку є Звіт про сукупний дохід (Форма №2), в якому розкриваються статті, що впливають на фінансові результати.

Дуже важливо здійснити аналіз фінансових результатів, який буде корисним як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів, і зробити відповідні підсумки. Звіт про фінансові результати дозволяє оцінити результативність використання ресурсів і досягнення економічної ефективності діяльності підприємства, а також

оцінити ризик невиконання конкретних завдань [9].

Коли підприємство має за мету збільшення обсягів продажів, швидшого зростання розвитку та розширення своєї частки на ринку, то формування фінансових результатів має бути спрямоване на заходи, спрямовані на прискорення темпів зростання розвитку та розширення своєї частки на ринку, то формування фінансових результатів має бути спрямоване на заходи, спрямовані на прискорення темпів зростання підприємства.

Щоб стабілізувати і забезпечити беззбиткову роботу компаній з низьким рівнем прибутковості, керівництво повинно зосередитися на забезпеченні платоспроможності, тобто здатності покривати всі витрати на поточну діяльність.

Таким чином, формування фінансових результатів визначає ефективність діяльності господарюючих суб'єктів, результат якої може бути або позитивним(прибутковим), або негативним(збитковим), що відображається у відповідних показниках. Для створення фінансових результатів необхідно чітко відображати цілі діяльності, доходність підприємства та аналізувати зміни в показниках прибутку. Якісне планування та правильні управлінські рішення сприяють підвищенню фінансових показників та задоволенню потреб управлінських груп, а також забезпечують отримання більш вірогідної інформації про фінансовий стан підприємства.

1.2 Нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів

У сучасних умовах без відповідної нормативної бази повноцінне функціонування системи бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів підприємства неможливе. Аналіз нормативно-правового забезпечення є необхідним для адекватної оцінки та дослідження сутності фінансових результатів. Сучасне нормативно-законодавче регулювання бухгалтерського обліку фінансових результатів складається з багаторівневої системи (рис. 1.4).

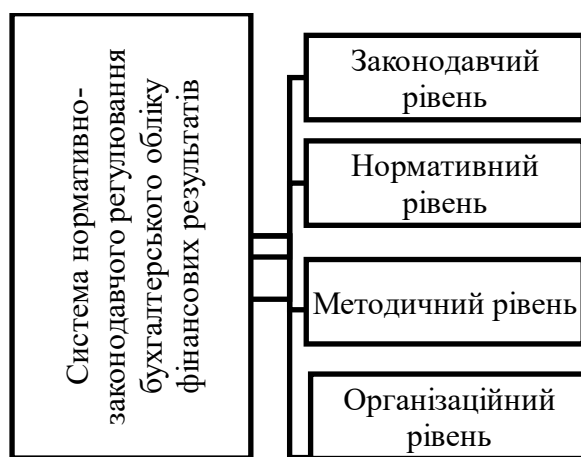

Рисунок 1.4 – Система нормативно-законодавчого регулювання бухгалтерського обліку фінансових результатів

Джерело: складено автором на основі [10]

На першому рівні, законодавчому, визначається сутність бухгалтерського обліку, основні поняття, способи регулювання, організація та ведення бухгалтерського обліку, і ще подання фінансової звітності. Нормативний рівень встановлює важливі базові правила формування повної та достовірної інформації про фінансові результати і подання інформації у фінансовій звітності. На методичному рівні міститься певні методичні вказівки, що мають рекомендаційний характер і надають роз'яснення з питань обліку фінансових результатів. Організаційний рівень, у внутрішніх документах, визначає правила організації обліку з використанням передових форм та методів ведення обліку, враховуючи специфіку діяльності підприємства.

Головний нормативний документ, що регулює систему бухгалтерського обліку в нашій державі – це ЗУ №996-XIV від 16.07.1999 [11]. Усі суб'єкти господарювання, що зобов'язані вести бухгалтерський облік та представляти фінансову звітність, керуються цим законом. Він визначає організацію та ведення обліку на підприємстві, встановлює перелік первинних облікових документів та реєстрів бухгалтерського обліку і визначає загальні вимоги щодо фінансової звітності. Дотримання принципів ведення обліку та складання фінансової звітності, дозволяє правдиво відображати облік та звітності інформацію про доходи, витрати та фінансові результати.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) є ефективним

інструментом для забезпечення зрозумілості та удосконалення прозорості інформації. Вони визначають визнання доходів та витрат з метою оцінки ефективності діяльності для відповідного аналізу майбутнього потенціалу і прийняття певних управлінських рішень. Згідно з Законом України [11], НП(С)БО базується безпосередньо на МСФЗ, або точніше – «не суперечить МСФЗ». Більшість НП(С)БО мають свої відповідники у МСФЗ. Наприклад, НП(С)БО 15 «Дохід» [12] відповідає МСФЗ 18 «Дохід» [13]. Однак одо НП(С)БО 16 «Витрати» [14], він не має прямих аналогів у МСФЗ, але є національним стандартом.

Бухгалтерський облік є однією з найважчих складових економічної діяльності будь-якої країни, включаючи Україну. Його нормативне регулювання забезпечує точність, достовірність та відповідність фінансової звітності загальноприйнятим стандартам. У цьому контексті важливо розуміти ієрархію нормативних активів, що регулюють бухгалтерський облік в Україні (див. рис. 1.5).

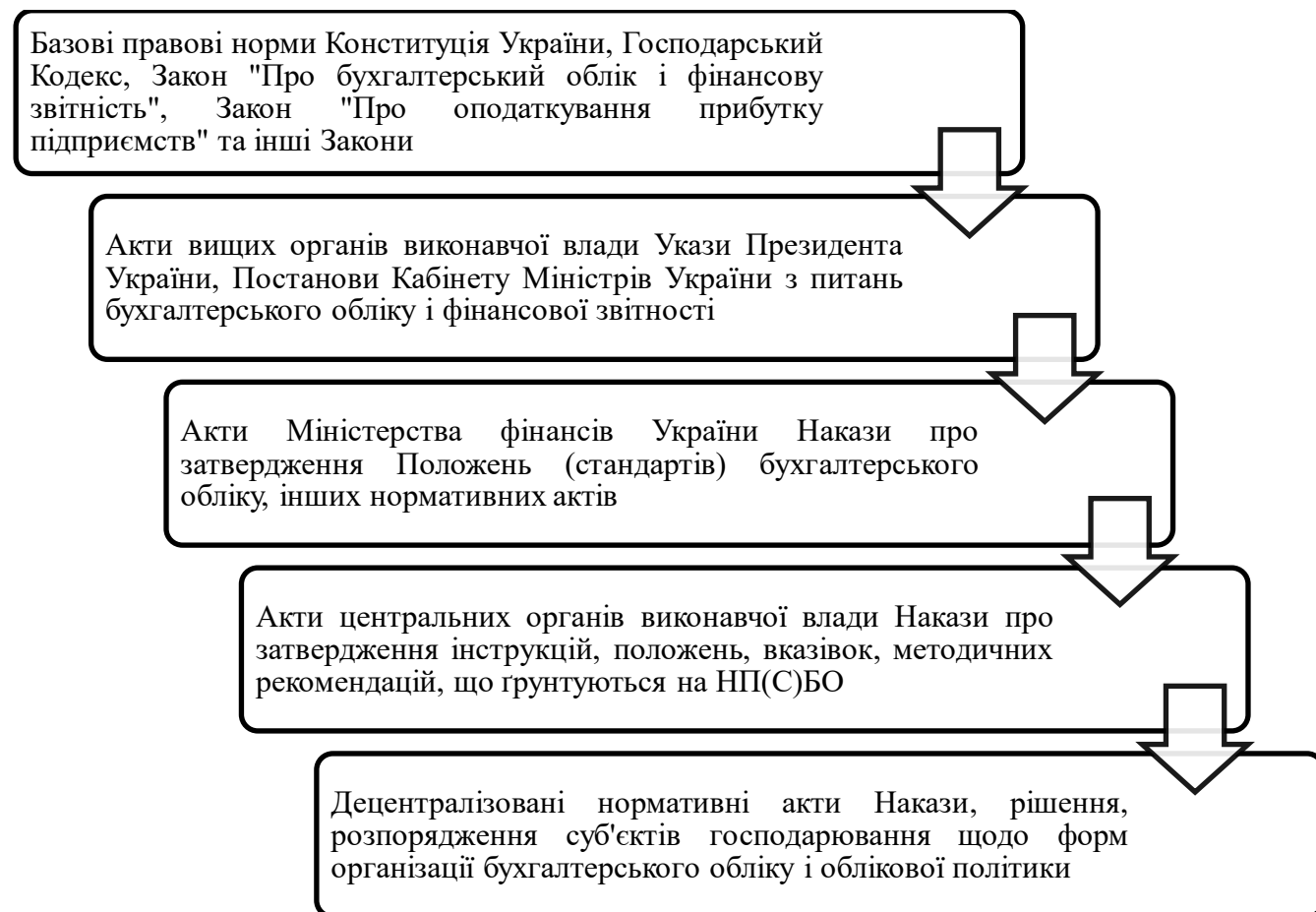

Рисунок 1.5 – Ієрархія нормативних актів, що регулюють бухгалтерський облік в Україні

Джерело: складено автором на основі [25]

Основним документом, яким визначає процедуру складання Звіту про фінансові результати, що є ключовою формою фінансової звітності, є НП(С)БО [15]. Цей стандарт визначає вміст і формат Звіту про фінансові результати. Однак загальні вимоги щодо розкриття складових частин цього звіту наведені в Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності [16].

Для визначення фінансової результату підприємства важливо мати достовірну та деталізовану інформацію про доходи та витрати, облік яких регламентується НП(С)БО 15 і НП(С)БО 16. Ці стандарти встановлюють методологічні принципи формування даних щодо доходів та витрат підприємства в обліку, а також їх розкриття у фінансовій звітності. Ця інформація дозволяє користувачам фінансової звітності порівнювати, оцінювати та робити прогнози одо доходів та витрат підприємства, досліджувати його фінансову стабільність та прибутковість, проводити аналіз щодо фінансових результатів в динаміці та виявити причини певних відхилень [12;14].

Україна визначає методологічні принципи відображення та формування фінансових результатів у звітності за допомогою нового НП(С)БО 1 [15] та Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності [16]. У міжнародній практиці не існує окремого стандарту, який би не був регулювання це питання, але форми фінансової звітності визначається МСФЗ 1.

Відповідно до МСФЗ, підприємствам надається можливість самостійно обирати класифікацію, яка найбільш достовірно відображатиме їх фінансові результати. Таким чином, підприємства мають право обрати один з двох методів класифікації залежно від галузевих особливостей, традицій та характеру своєї діяльності. Проте, національні стандарти передбачають відображення витрат за методом характеру витрат в розділі III форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», хоча перелік економічних елементів суворо регламентується і не надає можливості враховувати галузеві особливості підприємства [17].

Для визначення обсягу прибутку та обліку податку на прибуток у бухгалтерському та податковому обліку використовується відповідно норми

Податкового кодексу України [18] та НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» [19].

Важливо відзначити, що Податковий кодекс України не надає визначень видів діяльності. Однак згідно з пунктом 14.1.84, інші терміни використовуються для цілей розділу 3 в значеннях, що визначені ЗУ №996-XIV від 16.07.1999 та відповідними положеннями НП(С)БО і МСФЗ.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій [20] є важливим інструментом для реалізації принципів та методів бухгалтерського обліку. Зокрема, для обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності використовуються рахунки класу 7 «Доходи і фінансові результати», класу 8 «Витрати за елементами» та класу 9 «Витрати діяльності».

Щоб краще зрозуміти призначення окремих рахунків у Плані рахунків бухгалтерського обліку, можна ознайомитися з Інструкцією про застосування Плану рахунків [21], де надано короткий опис кожного синтетичного рахунку та його підрахунків, проаналізовано їхню структуру й призначення, а також розглянуто порядок обліку найпоширеніших господарських операцій [22].

Італійські бухгалтери, визначаючи бухгалтерський облік як важливу науку, сформулювали його основну мету як аналіз (дослідження) результатів господарської діяльності. Особливою цінністю є постулат Пізані: «Сальдо рахунків статичних (рахунки чистого майна) має дорівнювати сальдо рахунків динамічних (майнові рахунки), так само, кожне з них має дорівнювати сумі прибутку» [23]. На практиці це означає введення в баланс результатних рахунків, які не мають збитків і прибутків, замість несальдованих оборотів.

Відповідно до принципу відповідності доходів та витрат та принципу нарахування доходів, для визначення фінансового результату підприємства за певний звітний період необхідно зіставити доходи та витрати, пов'язані з отриманням цих доходів. Ці доходи і витрати відображаються в обліку та звітності під час їх фактичного виникнення, попри час надходження грошей на підприємство або їх сплати підприємством [24].

Таким чином, поняття «фінансові результати» і «прибуток» не є повністю ідентичними. Фінансові результати, за своїм змістом, відображають всю

господарську діяльність підприємства і характеризують якісні та кількісні показники ефективності його діяльності, тому поняття більш широке, ніж прибуток, з іншого боку, прибуток – позитивний результат даної діяльності, оскільки фінансовий результат може бути як позитивним, так і негативним.

1.3 Міжнародний досвід обліку фінансових результатів

У сучасному глобалізованому світі стандарти обліку фінансових результатів набувають все більшої важливості для забезпечення прозорості, достовірності та порівнянності фінансової звітності компаній у всьому світі. Міжнародний досвід у цій сфері є ключовим джерелом знань та методів, які застосовуються для вирішення складних завдань обліку фінансових результатів.

Насамперед, слід звернутися до МСФЗ, що визначають засади визнання, виміру, представлення та розкриття фінансових результатів у фінансовій звітності. Ці стандарти, розроблені Міжнародними стандартами фінансового обліку (IASB), стали визнаними національними стандартами багатьох країн.

Досягненням МСФЗ є створення єдиного мовлення у фінансовій звітності, що дозволяє інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам зрозуміти та порівняти фінансові результати різних компаній у різних країнах [25].

Значний вплив на міжнародний досвід обліку фінансових результатів має також практика регулювання у різних країнах. Наприклад, в США національні стандарти фінансового обліку (US GAAP) співіснують з МСФЗ, що створює конкурентне середовище та заохочує вдосконалення обліку фінансових результатів.

Важливим аспектом міжнародного досвіду є також роль міжнародних аудиторських фірм, які забезпечують високий рівень впевненості в достовірності фінансової звітності компаній за стандартами МСФЗ. Відсутність аудиту може створювати серйозні проблеми, які здатні негативно вплинути на функціонування та розвиток підприємства. Таблиця 1.2 ілюструє основні проблеми, що виникають

через відсутність аудиту фінансової звітності, та їх вплив на підприємство.

Таблиця 1.2 – Проблеми, пов'язані з відсутністю аудиту фінансової звітності та їх вплив на підприємство

Проблема	Наслідки
1	2
Недостовірна та неточна інформація	Може вплинути на прийняття як внутрішніх, так і зовнішніх рішень підприємства, включаючи планування інвестицій, отримання кредитів та стратегічне управління.
Ризики та втрати	Несвоєчасне оцінювання ризиків, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємства, може призвести до втрат і фінансової нестабільності.
Недостатня довіра	Може вплинути на відносини підприємства з його контрагентами і призвести до втрати підтримки та довіри ринку.
Відсутність внутрішнього контролю	Може створити умови для виникнення фінансових шахрайств, незаконних дій та неконтрольованих ризиків.
Обмежена здатність до планування та розвитку	Може обмежити здатність підприємства залучати інвестиції, розширювати діяльність і досягати стійкого зростання.
Порушення законодавства	Може спричинити податкову, адміністративну та кримінальну відповідальність.

Джерело: складено автором на основі [26]

Необхідно також відзначити активний внесок міжнародних організацій, таких як Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC) та Інститут внутрішніх аудиторів (ІА), у сприянні розвитку та впровадженні сучасних стандартів обліку фінансових результатів.

Отож, розглянемо детальніше міжнародний досвід з питань обліку фінансових результатів (див. табл. 1.3.).

З таблиці 1.3 видно, що кожна з розглянутих країн має свої особливості у сфері обліку фінансових результатів, які відображаються в застосовуваних стандартах та підходах.

У США використовуються стандарти GAAP, але підприємства також можуть використовувати IFRS, що створює конкурентне середовище та сприяє вдосконаленню обліку фінансових результатів.

Великобританія активно застосовує стандарти IFRS, сприяючи глобальній привабливості, прозорості та дотриманню міжнародних стандартів [28].

У Японії існують як внутрішні стандарти (JP-GAAP), так і міжнародні (IFRS), що свідчить про тенденцію до зближення з міжнародними стандартами.

Таблиця 1.3 – Порівняння міжнародного досвіду обліку фінансових результатів

Країна	Основні стандарти	Особливості
США	Головними стандартами є Generally Accepted Accounting Principles (GAAP), прийняті Фінансовими стандартами ради (FASB).	Підприємства можуть використовувати як US GAAP, так і IFRS. Це створює конкурентне середовище і сприяє вдосконаленню обліку фінансових результатів. Гнучкий підхід до обліку фінансових результатів, широкий розповсюдження стандартів GAAP в міжнародній практиці
Велико-Британія	Використовуються Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS), які прийняті Міжнародним фінансовим звітністю ради (IASB).	Підприємства використовують UK GAAP або можуть перейти на IFRS для підвищення міжнародної привабливості. Підтримка глобальних стандартів, акцент на прозорості та дотриманні стандартів міжнародного обліку.
Японія	Використовуються Японські стандарти бухгалтерського обліку (JP-GAAP), розроблені Фондом стандартів бухгалтерського обліку (ASBJ).	Існують два набори стандартів: J-GAAP для внутрішнього використання і IFRS для міжнародних операцій та звітування. Система JP-GAAP має свої особливості та відрізняється від GAAP та IFRS, проте існує тенденція до зближення з міжнародними стандартами.
Канада	Використовуються Канадські стандарти бухгалтерського обліку (Canadian GAAP, ASPE), а також можуть застосовуватися Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) для публічних компаній.	Канада гармонізувала свої стандарти з IFRS, але також має ASPE для менших підприємств. Це відображає баланс між регулятивним середовищем та міжнародною гармонізацією.

Джерело: складено автором на основі [27]

Канада також гармонізувала свої стандарти з IFRS, однак зберегла ASPE для менших підприємств, відображаючи баланс між регулятивним середовищем та міжнародною гармонізацією.

Отже, кожна з цих країн використовує свої стандарти та підходи до обліку фінансових результатів, проте спрямовані на досягнення високого рівня прозорості, надійності та міжнародної відповідності.

У різних країнах, таких як США, Великобританія, Японія та Канада, облік фінансових результатів здійснюється за схожими принципами. Основна структура обліку ґрунтується на моделі "доходи - витрати = прибуток", яка визначає фінансовий результат діяльності компанії за певний період.

У США, Великобританії, Японії та Канаді практикують використання цієї

моделі для визначення прибутку компанії. Спочатку обчислюються всі отримані доходи, а потім від них віднімаються всі понесені витрати. Різниця між цими сумами відображає прибуток або збиток компанії за відповідний період [29].

Такий підхід забезпечує прозорість і об'єктивність в оцінці фінансового стану підприємства, що допомагає інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам приймати управлінські рішення та робити інвестиції. Хоча можуть існувати деякі відмінності в застосуванні стандартів та підходів до обліку, основний принцип моделі «доходи - витрати = прибуток» є загальноприйнятим у світовій практиці бухгалтерського обліку.

У багатьох країнах ЄС діє система загальноприйнятих стандартів, відома як IFRS, які застосовуються для складання фінансової звітності публічних компаній та банків. За рішенням більшості країн ЄС, всі компанії можуть використовувати IFRS для своєї фінансової звітності.

Глобалізація впливає на умови функціонування підприємств у всіх галузях економіки, незалежно від їх масштабу та географічного положення. Важливим аспектом цього процесу є необхідність відповідати всесвітнім стандартам та вимогам у сфері фінансової звітності. На сьогоднішній день, коли бізнес-операції стають все більш міжнародними, потреба у єдиній системі обліку фінансових результатів стає нагальною [28].

Ефективне функціонування сучасних компаній багато в чому залежить від якості та оптимальної організації інформаційного забезпечення, яке традиційно ґрунтується на бухгалтерській інформації. Ця інформація залежить від кваліфікації бухгалтера, який її формує, і підтверджується висновками аудитора, що її перевіряє. Загальноприйнятою міжнародною практикою визначення рівня фахівців є сертифікація, особливо в області здійснення бухгалтерських та аудиторських процедур. Сьогодні в Україні механізм сертифікації бухгалтерів і аудиторів знаходиться на черговому етапі трансформації.

На глобальному рівні найбільш відомими сертифікованими професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів, що відповідають вимогам Міжнародної федерації бухгалтерів, є такі організації (рис. 1.6.):

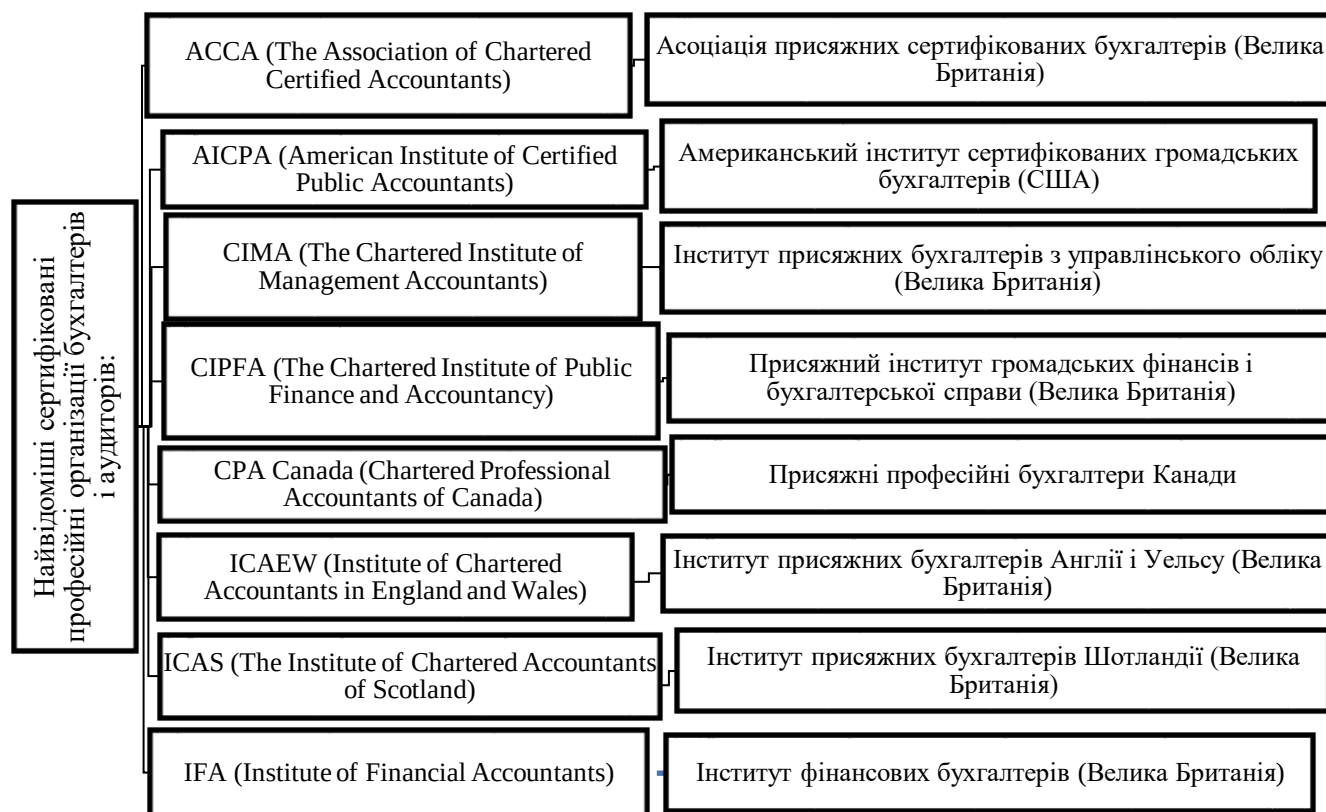

Рисунок 1.6 – Найвідоміші сертифіковані професійні організації бухгалтерів і аудиторів

Джерело: складено автором на основі [29]

Найвідомішим професійним органом з акредитації в Україні є Інститут АССА. Це пов'язано з тим, що в Україні "Велика четвірка" (PwC, EY, KPMG, Deloitte) мають філії, і сертифікат АССА є обов'язковою умовою для роботи в них. Процес аутентифікації є дуже дорогим, трудомістким і складним. Щоб отримати сертифікат, необхідно пройти кілька етапів, таких як складання іспиту з основних предметів, досвід роботи (зазвичай не менше 3 років) і іспит з ділової етики (business Ethics-BE). Отримання сертифіката означає присвоєння професійної кваліфікації, яку неможливо отримати в системі університетської освіти, гарантуючи, що Володар сертифіката пройшов спеціальну теоретичну і практичну підготовку і володіє підтвердженими професійними знаннями і досвідом. Це гарна ідея. Даний сертифікат підтверджує, що його власник може надавати кваліфіковані послуги в області бухгалтерського обліку, аудиту, фінансового консалтингу та оподаткування.

Для забезпечення якості послуг, що надаються проводиться стандартизація умов і вимог до сертифікації бухгалтерів і аудиторів. Сучасна практика проведення бухгалтерських та аудиторських процедур та нормативно-правова база окремих країн визначають існування спеціальних сертифікаційних стандартів для діяльності Національної системи обліку та аудиту. Проте, в процесі глобалізації краще гармонізувати бухгалтерський облік. З цією метою Україна поступово впроваджує розроблені стандарти бухгалтерського обліку з урахуванням вимог МСФЗ. Важливою проблемою є те, що процес розробки та впровадження стандартів вимагає часу, а зміни в сучасному середовищі відбуваються з безпрецедентною швидкістю. Бухгалтерський облік і фінансова звітність обмежені звітним періодом, і протягом цього періоду надання інформації може бути відкладено, необхідно адаптуватися до нових умов, а дані повинні представлятися одночасно в контексті стандартизації. Крім того, чинні стандарти бухгалтерського обліку та звітності описують лише ті ситуації, які вже відбулися, тобто ситуації, які неможливо спрогнозувати. Крім того, даний стандарт не регулює облік принципово нових видів бізнес-процесів.

Сьогодні ми можемо стверджувати, що стандарт - це всього лише перелік правил. Однак дані правила не охоплюють (і не можуть охопити) постійно зростаючі зміни в бізнес-процесах. Отже, більше змін - більше стандартів, та вони змінюються частіше. При проведенні аудиторських процедур і фінансового аналізу протягом декількох років необхідно враховувати вплив певних критеріїв протягом цього періоду. Крім того, бухгалтерська інформація, сформована відповідно до діючих стандартів, не обов'язково відповідає інформаційним потребам користувачів. Це ставить під сумнів корисність і актуальність даних, що генеруються в системі бухгалтерського обліку, і, відповідно, ставить під сумнів сам бухгалтерський облік, який сьогодні, мабуть, переживає найсерйознішу кризу за всю історію [30].

Основною проблемою бухгалтерії України є необхідність адаптувати їх до потреб споживачів, вони завжди в курсі актуальної бізнес-інформації. Це пов'язано з необхідністю вдосконалення інформаційної системи регіональних аудитів

(цифрові технології). На Новий рік бухгалтерії рекомендується використовувати технології бізнес-аналітики (Business Intelligence, bi), онлайн-аналітичної обробки (OLAP) і блокчейна (Blockchain).

Business intelligence-бізнес - аналітика)-технічно призначена, щоб аналізувати певні дані та формувати інформацію, необхідну для прийняття обґрунтованих важливих бізнес-рішень користувачами підходящого рівня. Дана технологія перетворює дані в структуровану інформацію і може використовуватися безпосередньо при прийнятті управлінських рішень. Загалом, бізнес-аналітика-це процес збору багатовимірної інформації про досліджуваний об'єкт. Програмні програми, розроблені для цієї технології, дозволяють користувачам надавати інформацію, відповідати на бізнес-Питання та виявляти ключові тенденції.

Бізнес-аналітика підтримує прийняття рішень завдяки сховищам даних і операційної аналітичної обробки даних (OLAP). OLAP – це концепція, яка використовує можливості багатовимірних структур даних і розширює можливості реляційних моделей даних, які найбільш адаптовані для роботи з базами даних компанії. OLAP додає можливості реляційних моделей і спрощує аналіз складних видів бізнес-даних. OLAP має надпотужні можливості аналітичної обробки даних, такі як фінансовий та статистичний аналіз, прогнозування та планування. Це дозволяє користувачам вивчати тенденції, закономірності і аномалії в структурі своїх даних, використовуючи інтуїтивно зрозумілі і наочно представлені інструменти. Використовуючи онлайн-аналітику, ви можете створювати звіти, які найбільш точно відображають ваші операційні завдання та забезпечують небувалу прозорість. Гарна швидкість обробки, перспектива детальних пояснень та багатофакторне групування забезпечують високий рівень аналізу даних, що сприяє контролю якості в компанії.

Вже сьогодні застосування цифрових технологій позитивно впливає на підвищення ефективності, відкритості та прозорості діяльності державних органів, що формує основу суспільної довіри до уряду. Для будь-якої країни дуже важливо підтримувати довіру громадян до уряду, що досягається шляхом забезпечення прозорості та відкритості дій уряду та підзвітності перед суспільством. Для

забезпечення незалежної, об'єктивної та публічної оцінки результатів та визначення перспектив соціально-економічного розвитку необхідно налагодити ефективне державне управління, в якому важливе місце займає інститут державного аудиту.

Завдяки результатам державного аудиту забезпечується і підтримується довіра громадськості до уряду, оскільки можна визначити економічну ефективність, дієвість, результативність і якість управління використанням ресурсів країни. На міжнародному рівні важливість міжнародної організації вищих органів державного аудиту (INTOSAI) у підвищенні адміністративної ефективності, дієвості, підзвітності та прозорості була підкреслена в резолюції Генеральної Асамблеї ООН A/RES/69/228 від 2014 року.

Однак, незважаючи на багато заходів, сьогодні рівень суспільної довіри до уряду практично у всіх країнах світу залишається дуже низьким. Один із шляхів її поліпшення, на думку Ю. Б. Слободяника, подальше впровадження стандартизації функцій Національної аудиторської системи з урахуванням тенденцій розвитку цифрового суспільства «...Незалежність керівних органів, прозорість їх діяльності та тісна взаємодія з органами державного контролю, взаємодія з громадськістю, заснована на застосуванні загальноприйнятих професійних стандартів сприятиме підвищенню прозорості та ефективності державних інститутів і підвищенню довіри громадськості до їх діяльності в довгостроковій перспективі» [30].

Один із ключових аспектів впливу глобалізації полягає у необхідності забезпечення прозорості та довіри відповідно до міжнародних стандартів. Наявність єдиних, всесвітньо визнаних стандартів фінансового звітності, таких як IFRS, дозволяє інвесторам, аналітикам та іншим зацікавленим сторонам легше порівнювати фінансові результати компаній з різних країн та приймати обґрунтовані рішення щодо інвестування та співпраці.

Розглянемо на прикладі України, як відбувався перехід на МСФЗ (див.рис.1.7).

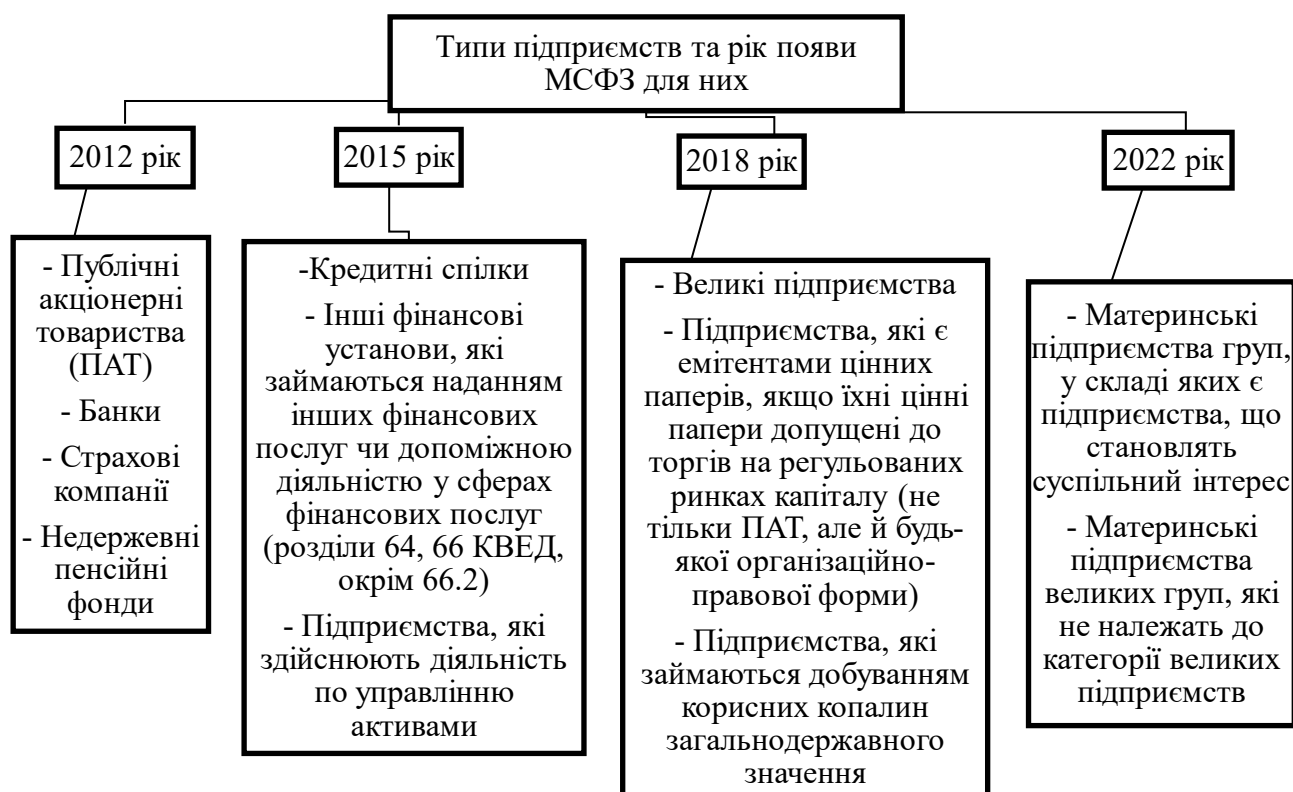

Рисунок 1.7 – Перехід підприємств на МСФЗ в Україні

Джерело: складено автором на основі [31]

Ще одним аспектом є збільшення мобільності капіталу, яке вимагає від компаній дотримання стандартів звітності, які відповідають міжнародним вимогам. Наприклад, компанії, які мають намір залучати інвестиції з-за кордону, повинні вести облік фінансових результатів відповідно до прийнятих міжнародних стандартів, щоб забезпечити зрозумілість та порівняльність своєї фінансової звітності для потенційних інвесторів.

Починаючи з 1 січня 2023 року, був введений у дію новий Міжнародний стандарт фінансової звітності (МСФЗ) 17 «Договори страхування», що замінив попередній стандарт МСФЗ 4. Головна мета нового стандарту полягає у забезпеченні більшої прозорості в обліку страхових угод. Він визначає принципи оцінки, визнання, представлення та розкриття інформації про страхові договори, яка є важливою для користувачів фінансової звітності для оцінки впливу таких договорів на фінансове становище, результати та надходжень грошових коштів компанії. Перехід на МСФЗ 17 відбувається з врахуванням минулих періодів.

Компанії мають застосовувати новий МСФЗ 17 до власних укладених страхових угод, включаючи договори перестрахування, а також до утримуваних договорів перестрахування та укладених інвестиційних угод з умовами дискреційної участі. Також, з початку 2023 року набули чинності поправки до інших стандартів (табл.1.4).

Таблиця 1.4 – Внесені зміни та поправки до МСФЗ в 2023 році

Назва МСФЗ	Характеристика
МСФЗ 1 та Положення з практики МСФЗ 2 (поправки)	вплинули на розкриття концепції «суттєвості» облікових політик. Вони змінили вимогу щодо розкриття значущої інформації про облікову політику та пояснили, як підприємства мають застосовувати концепцію «суттєвості» при прийнятті рішень про розкриття облікових політик.
МСФЗ 8 (зміни)	уточнили визначення облікових оцінок та різницю між змінами облікових політик та облікових оцінок. Також вони встановлюють облікові оцінки як грошові суми у фінансових звітах, для яких існує невизначеність у оцінці.
МСФЗ 12 (поправки)	уточнюють, як підприємства мають обліковувати відстрочені податки за операціями, такими як оренда, та зобов'язання, пов'язані з виведенням з експлуатації. Тепер всі суб'єкти господарювання повинні визнавати відстрочені податкові активи та зобов'язання щодо тимчасових різниць, які виникають під час першої реєстрації оренди та виведення з експлуатації.

Джерело: складено автором на основі [32]

Крім того, у червні 2023 року набули чинності МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності) рада опублікувала Міжнародну Податкову Реформу – Типові правила другого компонента (поправки до МСФЗ (Міжнародний стандарт обліку) 12). Ці зміни встановлюють деталі бухгалтерського обліку та розкриття інформації про податок на прибуток, що впливають із впровадження типових правил, опублікованих Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Поправка вводить тимчасове обов'язкове виключення з бухгалтерського обліку відкладених податків, що виникають у зв'язку з впровадженням Типових правил другого компонента. Крім того, в ньому визначені вимоги до розкриття інформації, які допоможуть інвесторам краще зрозуміти ризики, пов'язані з податком на прибуток компанії, особливо на етапі впровадження та набрання чинності відповідного законодавства.

Загалом, введення нового МСФЗ 17 та інших змін до стандартів є спробою удосконалити облік страхових угод та забезпечити більшу прозорість та

об'єктивність у фінансовій звітності. Такі кроки сприяють підвищенню довіри користувачів фінансової інформації та забезпечують більш точну оцінку фінансового стану та результатів діяльності підприємств.

У 2024 році стають чинними два нові стандарти у сфері сталого розвитку - МСФЗ S1 та МСФЗ S2, а також проводяться зміни до чотирьох існуючих стандартів. МСФЗ (IFRS) S1 та S2 були вперше представлені Радою МСФЗ (IFRS) у червні 2023 року. Перший стандарт, МСФЗ (IFRS) S1, та другий, МСФЗ (IFRS) S2, встановлюють стандарти для розкриття фінансової інформації, що стосується сталого розвитку. Ці нові стандарти є першим кроком в рамках концепції міжнародних стандартів сталого розвитку (ISSB) щодо створення глобальної системи звітності в галузі сталого розвитку для потреб міжнародних ринків капіталу. МСФЗ (IFRS) 1 містить ряд вимог до розкриття інформації, які дозволяють компаніям інформувати інвесторів про ризики та можливості, пов'язані з короткостроковою, середньо - та довгостроковою стійкістю. МСФЗ (IFRS) 2 встановлює вимоги до розкриття інформації, пов'язаної із кліматом, та призначений для використання в МСФЗ (IFRS) 1. Ці стандарти вступають в силу в 2024/1/1 і впроваджуються поетапно. Протягом першого року компанії можуть бути обмежені в розкритті інформації про кліматичні ризики відповідно до МСФЗ S2, а з другого року вони повинні публікувати дані відповідно до вимог МСФЗ s1. Під час «перехідного періоду» ISSB задумує створити певну робочу групу для підтримки підприємств, що застосовують нові стандарти.

Поправки до МСФЗ (IAS) 1 також були внесені. Перша поправка стосується класифікації зобов'язань, вказуючи, що зобов'язання класифікуються як непоточні, якщо підприємство має право відстрочити погашення протягом мінімум 12 місяців. Друга поправка класифікує заборгованість, що виникає за кредитним договором, як довгострокову, якщо компанія має право відкласти погашення за певних умов на 12 місяців, а примітки до фінансової звітності вимагають розкриття інформації про ризики, при яких борг може бути погашений протягом 12 місяців після закінчення терміну дії кредитного договору за звітний період.

Внесені зміни до МСФЗ 16, тобто поправка пояснює, як компанії повинні

відображати в обліку операції продажу та зворотної оренди після їх виконання. Тепер продавець-орендар зобов'язаний враховувати змінні орендні платежі, що виникають під час угоди продажу зі зворотною орендою, у своїх зобов'язаннях щодо оренди. Нова модель обліку змінних платежів передбачає переоцінку та, можливо, перерахунок угод купівлі-продажу зі зворотною орендою, укладених з 2019 року. Операція продажу зі зворотною орендою описується як процес, під час якого підприємство продає актив і одночасно орендує його у нового власника на певний період.

Нова поправка доповнює вимоги МСФЗ 16 про продаж і зворотню оренду та уточнює, що орендар-продавець не має визнавати жодних сум прибутку або збитку, пов'язаних з правом користування, яке залишається за ним. Проте це не виключає його право визнавати прибутки чи збитки, пов'язані з частковим або повним припиненням такої оренди.

Рада МСФЗ (IFRS) внесла поправки до МСФЗ 7 про вимоги до розкриття інформації у фінансовій звітності про угоди з фінансування постачальників. Ці зміни покликані підвищити прозорість механізмів фінансування постачальників та дозволити оцінити вплив таких угод на зобов'язання та грошові потоки компанії.

Поправки розширюють вимоги до розкриття таких угод, включаючи умови, балансову вартість фінансових зобов'язань, що є частиною угоди про фінансування постачальників, а також тип та вплив негрошових змін балансової вартості цих зобов'язань. Ці зміни набувають чинності для річних фінансових звітів, починаючи з 1 січня 2024 року або після цієї дати, проте у перший рік не потрібна порівняльна інформація.

Також варто відзначити, що гармонізація стандартів обліку фінансових результатів сприяє зменшенню адміністративних витрат для компаній, що мають ділові операції в різних країнах. Однак, необхідно враховувати і виклики, пов'язані з адаптацією до нових стандартів та забезпеченням їхньої відповідності національним законодавством та особливостями кожної конкретної економіки [39].

Сучасні тенденції у розвитку обліку фінансових результатів включають в себе впровадження цифрових технологій, зокрема автоматизацію процесів обліку

та звітності за допомогою розумних систем та штучного інтелекту. Це дозволяє підприємствам ефективніше та точніше ведення обліку та аналізу фінансової діяльності. Згідно з інформацією від Forbes Advisor, на рисунку 1.8 відображені найпоширеніші способи використання штучного інтелекту власниками бізнесу по всьому світу.

Рисунок 1.8 - Найпоширеніші способи використання ШІ у бізнесі, %, 2023 р.

Джерело: складено автором на основі [33]

Наразі штучний інтелект широко застосовується у різних сферах, таких як обслуговування клієнтів, підвищення кібербезпеки, розробка цифрових персональних помічників та у CR-менеджменті. Крім того, спостерігається швидкий прогрес його застосування у ринковому сегментуванні, у кадровій політиці, введенні обліку, розробці товарних пропозицій та інших напрямках.

На сьогоднішній день існує безліч прикладів успішного впровадження штучного інтелекту у діяльність компаній. Наприклад, компанія Netflix використовує штучний інтелект для створення максимально персоналізованого відеоконтенту для своїх користувачів. Google впроваджує штучний інтелект у практично всіх сферах свого бізнесу, починаючи від розуміння веб-сторінок для пошукової системи й до покращення взаємодії з клієнтами через інструменти

цифрової трансформації. Наприклад, їхня система розпізнавання голосу досягла значних успіхів завдяки машинному навчанню, аналізу даних і обробці природної мови.

Зростання важливості сталого розвитку також відображається у звітності, де підприємства все частіше беруть до уваги вплив своєї діяльності на середовище і соціальну сферу. Облікова звітність стає важливим інструментом для внутрішнього та зовнішнього вирішення питань сталого розвитку. Крім того, роль облікової звітності у прийнятті стратегічних рішень набуває все більшої вагомості, оскільки вона надає керівництву підприємства об'єктивну інформацію для оцінки ефективності стратегій та прийняття оптимальних рішень для майбутнього розвитку.

Глобалізація економіки вимагає від підприємств відповідати всесвітнім стандартам та вимогам, що ставить перед ними завдання гармонізації обліку фінансових результатів та впровадження єдиної системи звітності, що відповідає потребам учасників фінансового ринку у всьому світі.

На сьогоднішній день IFRS є одним з найбільш впливових і визнаних стандартів у світі, сприяючи створенню єдиного мовлення у фінансовому звіті. Гармонізація стандартів дозволяє спростити порівняння та аналіз фінансових результатів різних компаній з різних країн, а також зменшує адміністративні витрати для міжнародних корпорацій.

Проте важливо враховувати особливості кожної національної економіки та потреби підприємств у конкретних країнах при адаптації міжнародних стандартів. Вирішення цих викликів сприятиме подальшому розвитку міжнародного обліку фінансових результатів та сприятиме зміцненню довіри у фінансові ринки та підвищенню ефективності управління підприємствами у всьому світі.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

2.1. Економічна характеристика ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» та фінансові результати його діяльності

У 2010 році було засновано компанію «САЛІКС ЕНЕРДЖІ», яка займається вирощуванням верби енергетичної для виробництва біомаси. Офіс компанії знаходиться в селі Стрільче Горохівського району Волинської області. Основні галузі діяльності: вирощування та продаж насіннєвого і посадкового матеріалу верби енергетичної, виробництво, переробка і реалізація паливних матеріалів з верби, співпраця з іншими підприємствами галузі на надання консультацій з питань вирощування верби. Крім того, компанія займається обслуговуванням енергообладнання, що працює на біопаливі. Головним продуктом є деревна щепа з енергетичних плантацій, яку використовують для виробництва тепла та електроенергії.

Перші плантації були відкриті у 2010 році, а вже у 2014 році компанія отримала перший промисловий врожай. Варто відзначити, що ця компанія стала першою в Україні, яка почала експортувати деревну щепу з енергетичних плантацій верби для замовників у Польщі та вітчизняних підприємств, що використовують тверді види палива. У співпраці з підприємством «Аванті-Девелопмент» в 2014 році були побудовані 3 котельні на біопаливі, що дозволило повністю відмовитися від використання газу заради опалення в смт Іваничах.

Компанія «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» активно співпрацює з основними гравцями центрами дослідів по всьому світу, включаючи «Rothamsted Research» (Англія), «Nyvraa Bioenergy» (Данія), «Salix Energi» (Швеція), Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН (Україна) і т.д.

Керівництво підприємства суворо дотримується принципів екологічності та постійного розвитку, відповідно до європейського та національного законодавства в галузі біоенергетики та використання альтернативних джерел енергії.

Соціальною метою компанії є допомога розквіту економіки України за рахунок використання відновлювальних енергетичних джерел як альтернативного джерела тепла та електроенергії.

Усі етапи розведення енергетичних культур: від підготовки та посадки плантацій до догляду та збору врожаю – здійснюється на власній виробничій базі компанії, яка охоплює площу понад 5 гектарів, і використовує власну техніку.

За даними SEEMLA («Стале вирощування біомаси на маргінальних землях в Європі»), ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» є одним з найбільших у Європі у цій сфері. (Провідні компанії з вирощування енергетичної верби в Європі можна розглянути на рисунку 2.1).

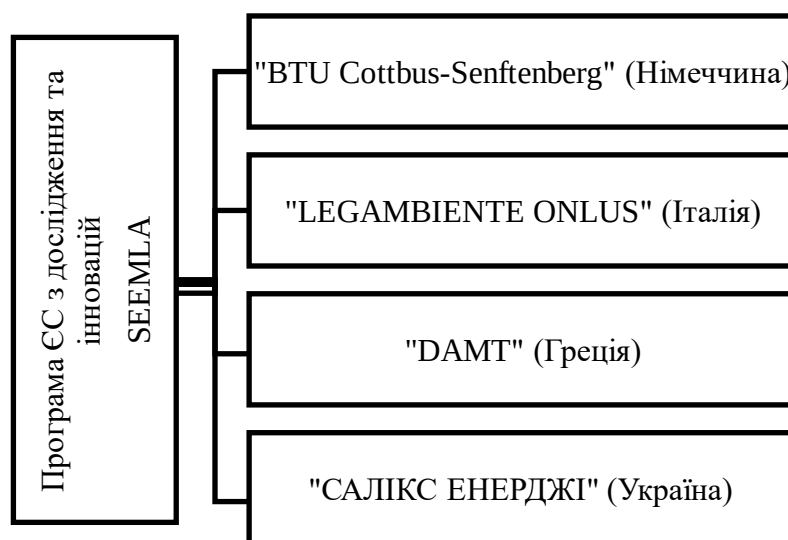

Рисунок 2.1 – Провідні компанії з вирощування енергетичної верби в Європі
Джерело: складено автором на основі [34].

У 2022 році підприємство висадило 1800 гектарів енергетичних плантацій, використовуючи переважно шведські сорти, такі як Tora, Tordis, Wilhelm, SW Inger, які вважаються найбільш перспективними. Окрім того, компанія реалізує посадковий матеріал, представляючи як шведські, так і українські сорти, такі як Marciyana, які є патентованими та розробленими на основі польських сортів. Ціни на посадковий матеріал варіюються від 80 копійок до 1 гривні за один саджанець, залежно від виду сорту та кількості, адже враховуються витрати на авторські права.

У процесі створення плантації енергетичної верби використовується

невелика кількість працівників, проте необхідна відповідна техніка та обладнання. Після встановлення плантації потрібен належний догляд протягом першого року, щоб уникнути забур'янення, яке може негативно вплинути на приживлення саджанців та майбутній урожай. Зрілою вважається плантація після трьох років, після чого з неї можна збирати врожай.

Біомасу збирають за допомогою спеціального силосного комбайна з жаткою, при цьому щепи одразу отримуються під час збору. Догляд за вербою, в основному, механічний, з обмеженим використанням хімічних речовин. Наявність тракторів та агрегатів дозволяє доглядати за рослинами та захищати їх від бур'янів. Таким чином, вербову щепу можна вважати екологічно чистим видом палива.

Одним з ключових чинників ефективного вирощування енергетичної верби є своєчасна та якісна підготовка ґрунту з осені, що забезпечує можливість якісно провести садження з визначеною густотою, а також запобігти поширенню бур'янів, розвитку хвороб та шкідників, і забезпечити оптимальний рівень вологи та поживних речовин у ґрунті.

Енергетична верба є вимогливою до мінерального живлення. Для досягнення високої врожайності необхідно забезпечити належний рівень використання хімічних речовин шляхом застосування агротехнічних методів, таких як розпушування ґрунту в міжряддях та боротьба з бур'янами в зоні рядка. Для впливу на всі фактори, які мають вплив на результативність вирощування енергетичної верби, потрібно застосовувати індивідуальний підхід до будь-якого поля, вивчаючи рівні поживних речовин, гумусу, кислотності ґрунту і т.д.

Проаналізуємо фінансовий стан ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» що є провідним виробником щепи в Україні та демонструє свою ефективність. Розмір статутного капіталу склав 3000 тис. грн, проте варто зазначити, що станом на 2021 рік ринок зріс на 7,7%, досягнувши 37691,88 млн грн.

У ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» працюють 14 осіб. Ці 2023 році вартість довгострокових біологічних активів була 7436 тис. грн, що перевищує показник 2019 року на 6,5%. Середньорічна вартість основних засобів збільшилась на 17,6% за аналізований період і становила на кінець 2023 року 7746 тис. грн. А в 2023 році

підприємство заробило 4595 тис. грн чистого прибутку, що вище ніж у 2022 році, коли показник був у розмірі 4532 тис. грн. Зазначимо, що рівень рентабельності підвищився на 2,1 п.п., склавши 3,4%.

Таблиця 2.1 – Основні економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» за 2021–2023 роки

Показник	2021	2022	2023	2023/ 2021, +,-	2023/ 2021, %
Площа насаджень енергетичної верби, га	1800	1800	1800	100	105,9
Середньорічна кількість працівників, осіб	11	14	14	3	127,3
Довгострокові біологічні активи, тис. грн.	11533,80	10404,40	7436	-4097,8	64,4
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	13269,1	13310,3	15610,3	2341,2	117,6
Дохід від реалізації продукції, тис. грн.	6815,40	14298,30	8363	1547,6	122,7
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	6856,30	4703,80	3977	-2879,3	58
Чистий прибуток, тис. грн	-2046,20	4532	4595	6641,2	-224,5
Рівень рентабельності, %	2,6	3,3	3,4	0,8	0,013

Джерело: складено автором на основі [34].

Основні фінансові результати діяльності підприємства включають виручку від реалізації продукції, яка формується обсягом реалізованої продукції та її реалізаційною ціною, а також прибуток, який є різницею між доходом від реалізації та собівартістю реалізованої продукції. Динаміка основних фінансових показників представлена на рисунках 2.2 і 2.3. Як видно з рисунків, у 2023 році виручка від реалізації продукції порівняно з 2022 роком знизилася майже вдвічі.

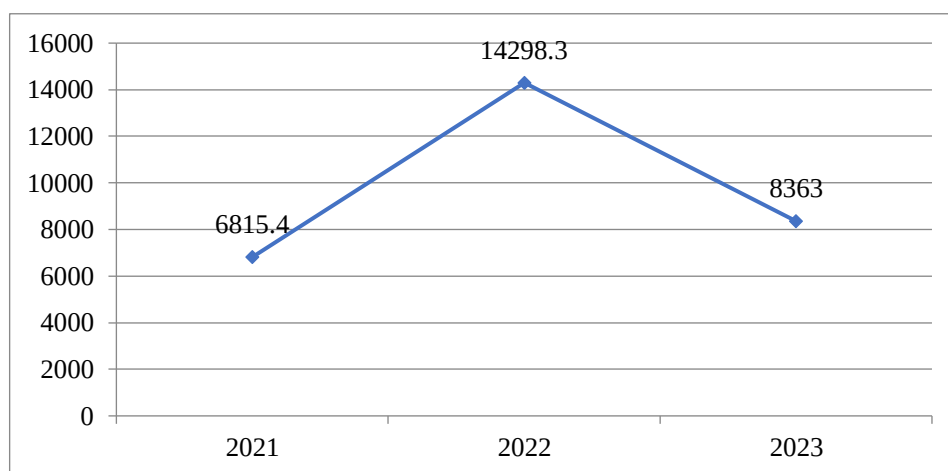

Рисунок 2.2 – Дохід від реалізації продукції у ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ», 2021–2023 роки

Джерело: складено автором на основі [34].

Зниження виручки у 2023 році не вплинуло на незначне зростання прибутку в тому ж році, тоді як у 2021 році спостерігалось збиткове значення. Це зумовлено нижчими темпами зростання собівартості реалізованої продукції у зазначений період порівняно з виручкою. Зокрема, за період 2021-2023 років виручка зросла на 122,7%, тоді як собівартість зросла на 58%, що можна вважати дуже позитивним явищем.

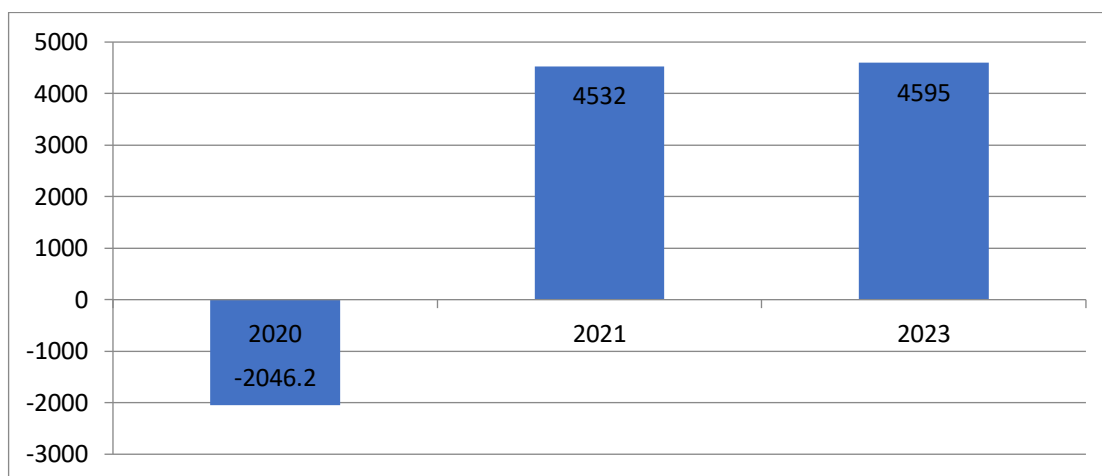

Рисунок 2.3 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» за 2021–2023 роки

Джерело: складено автором на основі [34].

Динаміка фінансових результатів ТОВ "САЛІКС ЕНЕРДЖІ" та показники дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства взаємопов'язані та можуть суттєво впливати один на одного (розглянемо табл. 2.2).

У таблиці 2.2 проведено аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. У 2023 році дебіторська заборгованість була 4590,7 тис. грн, що на 378,1 тис. грн більше, у порівнянні з початком періоду. Це зростання відбулося за рахунок заборгованості за товари, роботи і послуги, яка становить 61, 9 % від загальної суми і є ключовою складовою. Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом значно знизилася, проте це не вплинуло на загальне зростання дебіторської заборгованості, оскільки вона складає лише 26,2%. Однією з ключових також вважається кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги, що під кінець 2023 року становила 183,4 тис. грн, та за 2023 рік

зменшилася на 122, 1 тис. грн.

Таблиця 2.2 – Зміна показників дебіторської і кредиторської заборгованості ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ», 2023 рік

Показник	Початок періоду		Кінець періоду		Зміни (+,-)
	тис. грн	%	тис. грн	%	
1	2	3	4	5	6
Заборгованість дебіторська	4212,6	100	4590,7	100	378,1
-за товари, роботи і послуги	2632,3	62,5	2843,4	61,9	211,1
-за розрахунками з бюджетом	1514,0	35,9	1201,5	26,2	-312,5
-інша дебіторська заборгованість	66,3	1,6	545,8	11,9	120,6
Заборгованість кредиторська:	305,5	100	183,4	100	-122,1
-за товари, роботи і послуги	146,2	47,8	69,7	38,0	-76,5
Поточні зобов'язання за розрахунками:					
-зі страхування	24	7,8	22,8	12,4	-1,2
-з оплати праці	135,3	44,4	90,9	49,6	-44,4

Джерело: складено автором на основі [34].

Заборгованості перед бюджетом немає, і майже половина всієї кредиторської заборгованості – це заборгованість по заробітній платі, яка до кінця року значно скоротилася. Друга половина кредиторської заборгованості – зобов'язання за товари, роботи та послуги.

Важливим показником ефективності виробництва є врожайність. Зазвичай середня врожайність 1-го укосу верби енергетичної становить 70 м³/га, а починаючи з 2-го укосу – 150-200 м³/га. Загалом плантація забезпечує 6-7 повноцінних укосів кожні три роки, після чого врожайність має тенденцію на зниження. Експлуатація плантації економічно доцільна до 25 років. У рік з 1-го гектара верби отримують 6 тон листя, які також використовуються в якості підживлення. Щорічний вихід деревини дорівнює 30 тонам з гектара протягом 20 років.

Закладання плантації є найбільш капітало- та трудомістким етапом. Інвестиції в утворення плантацій складають майже тисячу євро на гектар, причому ця сума може варіюватися залежно від текстури земельної ділянки та її стану в цілому. Вкладені кошти починають окупатися на шостий або сьомий рік, після посадки плантації, під час збору другого врожаю. Правильний догляд за плантацією в перший рік важливий, оскільки помилки в техніці вирощування можуть істотно вплинути на врожайність.

У товаристві витрати на закладання одного гектара плантації верби енергетичної складають приблизно 1600 євро. Дані витрати включають підготовку, садивний матеріал, висадження, догляд у перший рік та збір урожаю. Перший урожай (через 2-3 роки після висадки саджанців) приносить приблизно 2500-2600 євро залежно від приросту, з прибутком близько 400 євро/га/рік у першому циклі зрізання. Прибутковість наступних (2-3 річних) циклів значно вища, оскільки плантації знову зростають і забезпечують великий приріст енергетичної сировини, що підвищує прибуток до 600-1000 євро/га/рік. Однак дохід може варіювати залежно від погоди, ґрунту, якості господарювання та ціни продажу. Плантація може забезпечувати приріст 8-10 разів, тобто мати життєвий цикл 16-30 років.

Для того, щоб отримувати протягом 25 років зі зрілих плантацій верби щорічний приріст 20 «мокрих» тонн, необхідно дотримуватися технології вирощування цієї культури:

- Ґрунт під вербу необхідно готувати так, як і під овочеві культури: провести глибоку оранку, вирівнювання та ущільнення, а також внести добрива для бідних ґрунтів. Для зрілої плантації треба помірне удобрення, а з опалим листям верби в ґрунт повертатиметься 60-80% поживних речовин.

- Садивний матеріал необхідно саджати вчасно, з увагою до вкорінення і приживання, яке повинно становити близько 85%. Контроль за ростом бур'янів здійснюється з допомоги гербіцидів суцільної дії і селективних гербіцидів. Якщо не побороти забур'яненість на початкових періодах, потрібно буде боротися з нею механічними і хімічними методами кілька років поспіль, обробляючи плантацію 5 або 6 разів. Вкінці першого року саджанці, висота яких повинна дорівнювати 1-2

м, потрібно зрізати для формування куща.

- Збір врожаю лози та отримання щепи можливі на четвертий рік опісля закладання плантації. Надалі періодичність зрізання верби енергетичної господарство встановлює самостійно, здійснюючи зрізання раз на 2-3 роки чи навіть щороку.

Затрати праці у наступні роки вирощування енергетичної верби зменшуються більш ніж удвічі порівняно з першим роком, виробничі витрати скорочуються на 85%, собівартість – на 75%, а рівень рентабельності зростає на 214 відсоткових пунктів.

Отже, ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» є ефективно діючим підприємством, що займається вирощуванням верби енергетичної для виробництва біомаси. Провівши аналіз, можна зробити висновки, що дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом значно знизилася. Це може свідчити про покращення дисципліни сплати податків.

Майже половина кредиторської заборгованості припадає на заробітну плату. Це є важливим показником, адже затримка виплати заробітної плати може негативно вплинути на мотивацію та лояльність працівників. Заборгованість перед бюджетом відсутня. Це свідчить про те, що підприємство не має боргів перед державою. Середня врожайність 1-го укосу верби енергетичної становить 70 м³/га, а з 2-го укосу - 150-200 м³/га., це є достатньо високими показниками, які свідчать про ефективність виробництва.

Окупність інвестицій в плантацію верби енергетичної відбувається на 6-7 рік після посадки. Це свідчить про те, що бізнес може бути прибутковим, але потребує часу для розгортання. Прибуток з 1 га плантації верби енергетичної становить 400 євро/рік у першому циклі зрізання та 600-1000 євро/рік у наступних циклах. Це є досить високим рівнем рентабельності, який робить бізнес привабливим для інвесторів.

2.2. Організація обліку фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» та особливості їх формування і розподілу

Фінансові результати діяльності підприємства відображаються в отриманих фінансових показниках. Для їх визначення за звітний період потрібно порівняти результати поточного періоду з витратами, понесеними для отримання доходів. Фінансові результати оцінюються з допомоги відносних та абсолютних показників (рис. 2.4):

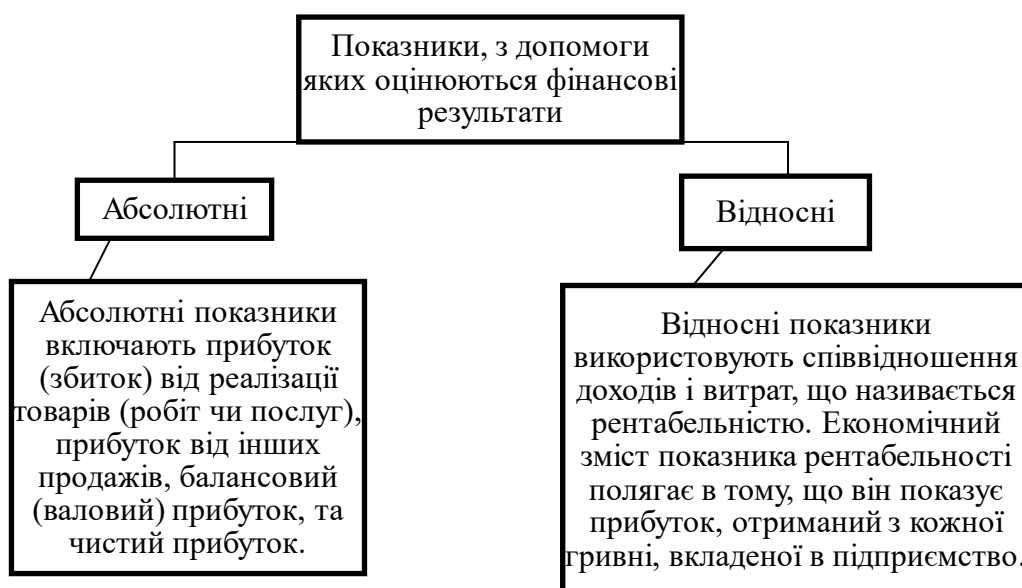

Рисунок 2.4 – Оцінка фінансових результатів за допомогою абсолютних та відносних показників

Джерело: складено автором на основі [35].

Незалежно від форми власності чи виду бізнесу, грамотний бухгалтерський облік є важливим елементом усіх господарських операцій, так як він забезпечує основну інформаційну базу для підприємства. Фінансові результати формуються на рахунку бухгалтерського обліку 79 «Фінансові результати» шляхом послідовного закриття рахунків обліку доходів і витрат. Закриття рахунків витрат і доходів відбивається по дебету рахунка. Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, до рахунку 79 «Фінансові результати»

рекомендовано відкривати такі субрахунки (рис.2.5):

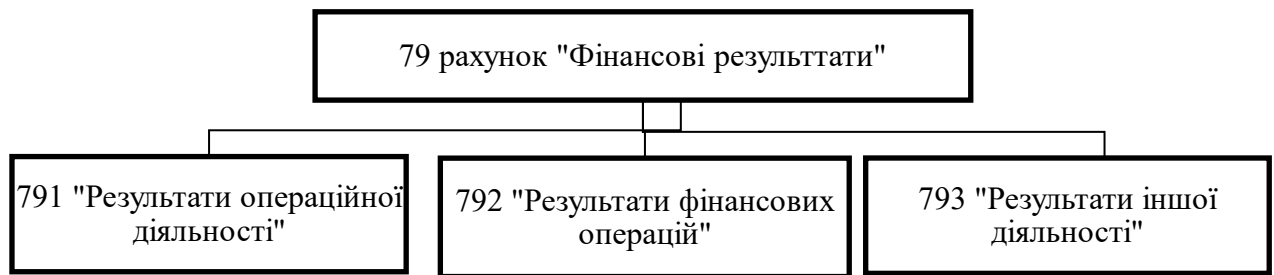

Рисунок 2.5 – Субрахунки 79 рахунку «Фінансові результати»

Джерело: складено автором на основі [35].

Точність формування фінансових результатів - основа принципів та правил бухгалтерського обліку, яких необхідно суворо дотримуватися згідно із законодавчими вимогами.

Так як фінансовий результат (прибутки або збитки) - підсумок порівняння доходів і витрат, організація обліку фінансових результатів залежить від обліку цих двох попередніх компонентів. Система організації обліку фінансових результатів підприємства повинна включати такі основні підсистеми: оперативний, управлінський та фінансовий облік (рис. 2.6). Саме в межах цих видів обліку формується інформація про фінансові результати.

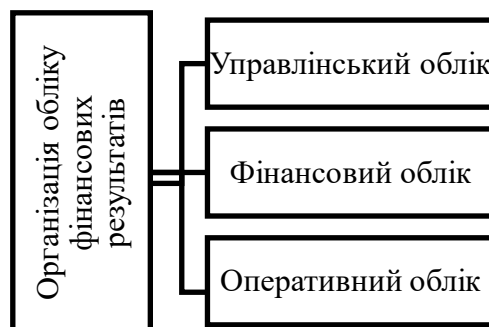

Рисунок 2.6 – Схема організації обліку фінансових результатів в ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ»

Джерело: складено автором на основі [36].

Оперативний облік включає первинну реєстрацію господарських операцій, пов'язаних з виникненням доходів і витрат, для подальшого відображення в бухгалтерському реєстрі. Підсистема управління забезпечує визначення результату від основної діяльності підприємства (виробництво та реалізація продукції). Оскільки цей результат становить найбільшу частку загального чистого прибутку або збитку, доцільно зазначити результати основної діяльності окремим субрахунком і статтею у Звіті про фінансові результати, а також формувати внутрішній звіт про фінансові результати [36].

Фінансовий облік: фінансові результати формуються на рахунках бухгалтерського обліку за допомогою послідовного закриття рахунків, які відображають доходи та витрати, у межах проведеної підприємством діяльності, на рахунку 79 "Фінансові результати". Згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності, визначення результатів діяльності підприємств базується на формуванні інформації про чистий прибуток/збиток та інший сукупний прибуток. Для обліку фінансових результатів, зокрема визначення чистого прибутку/збитку, пропонується визначати результати основної та іншої звичайної діяльності. Запропоновано відкривати два субрахунки на рахунку 79: 791 і 792.

Управлінський облік – забезпечує створення даних відповідно до категорій товарів, напрямів діяльності та структурних відділів.

Запропонована організація бухгалтерського обліку фінансових результатів сприятиме оптимізації отриманої інформації. Варто відзначити, що, незважаючи на те, що будь-яке підприємство встановлює свою власну облікову політику, вона повинна відповідати чинному законодавству України та враховувати його. Внесення відомостей щодо видів діяльності підприємства та чіткий розрахунок фінансових результатів кожного виду діяльності повинні бути відображені у відповідному наказі про облікову політику. Одночасно зі встановленням облікової політики на певний поточний фінансовий рік, підприємство забезпечує якісну організацію бухгалтерського обліку. Це дозволяє керівному персоналу швидко отримувати необхідну інформацію про активи, власний капітал та зобов'язання, формувати відповідні показники у формах фінансової звітності, знижувати

складність бухгалтерських завдань і оптимізувати роботу бухгалтерів [37].

Отже, належно організований облік фінансових результатів вплине на покращення стабільності економічного стану будь-якого підприємства. Для ефективного організованого обліку фінансових результатів потрібно вести фінансовий, оперативний та управлінський облік, спрямований на взаємозв'язок цих компонентів. Це дозволить забезпечити отримання чіткої та об'єктивної інформації, необхідної для прийняття відповідних рішень про управління господарською діяльністю в майбутньому.

Ефективність діяльності підприємств залежить не лише від обсягу фінансових результатів, але й від належного розподілу і відповідно використання чистого прибутку. Розподіл прибутку охоплює його спрямування до бюджету та внутрішнє використання на різні потреби підприємства.

Для досягнення стратегічних цілей управління прибутком необхідно визначити конкретні завдання щодо тенденцій розподілу і відповідно використання прибутку. Основними завданнями управління розподілом прибутку є забезпечення ефективного використання власних інвестиційних ресурсів, стимулювання персоналу та соціальний розвиток колективу.

Під час розподілу прибутку важливо забезпечити баланс між інтересами підприємства, суспільства та працівників. Принципи розподілу та використання прибутку включають виконання фінансових зобов'язань перед державою, матеріальне стимулювання працівників та задоволення соціально-культурних потреб. Розподіл прибутку, отриманого підприємством, відбувається у два етапи (рис. 2.7):

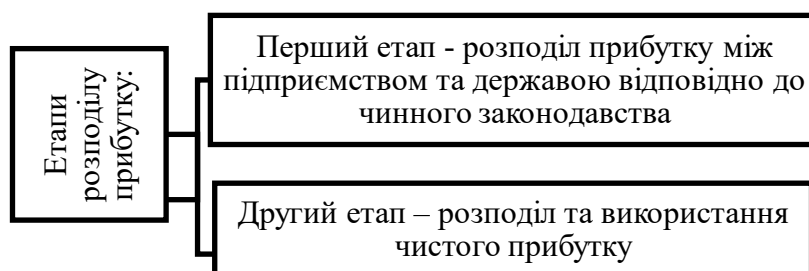

Рисунок 2.7 – Етапи розподілу прибутку, отриманого підприємством

Джерело: складено автором на основі [36].

На першому етапі відбувається сплата відсотків по кредитах банків та облігаціях. За фінансовим результатом до оподаткування сплачується податок на прибуток, а решта чистого прибутку залишається в розпорядженні компанії. Податкова політика держави та інші фактори впливають на пропорції розподілу прибутку між підприємством та державою.

Показники ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ», що характеризують цей етап, наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Розподіл прибутку між ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» та державою в 2021 – 2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	2	3	4
Прибуток до оподаткування (тис.грн.)	-2046	4532	4595
Витрати з податку на прибуток (тис.грн.)	-	-	-
Збиток від припинення діяльності після оподаткування (тис.грн.)	-	-	-
Чистий прибуток (тис.грн.)	-2046	4532	4595

Джерело: складено автором на основі [34]

Прибуток до оподаткування: зростання з -2046 тис. грн. в 2021 році до 4595 тис. грн. в 2023 році, це свідчить про значне покращення фінансового результату підприємства за 2 роки. Чистий прибуток: зростання з -2046 тис. грн. в 2021 році до 4595 тис. грн. в 2023 році. Це свідчить про те, що підприємство не лише стало прибутковим, але й значно збільшило свій чистий прибуток за 2 роки.

Другий етап – розподіл та використання чистого прибутку, що залишається у розпорядженні фірми після виконання зобов'язань перед кредиторами і державою. Цей процес відбувається відповідно до рішень власників, зафіксованих у статутних документах, та регулюється правовими актами.

Процес розподілу чистого прибутку, що залишився у розпорядженні ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ», наведено у таблиці 2.4.

Чистий прибуток: зростання з -2046 тис. грн. в 2021 році до 4595 тис. грн. в 2023 році, це свідчить про значне покращення фінансового результату підприємства за 2 роки. Нерозподілений прибуток: Зменшення від'ємного показника з -7235 тис. грн. в 2021 році до -3110 тис. грн. в 2023 році, це може

свідчити про те, що підприємство виплачувало дивіденди своїм власникам або використовувало прибуток для інших цілей, наприклад, для інвестицій.

Таблиця 2.4 – Нерозподілений прибуток, чистий прибуток та виплати власникам ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» за 2021-2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	2	3	4
Чистий прибуток (тис.грн.)	-2046	4532	4595
Нерозподілений прибуток (тис.грн.)	-7235	-2640	-3110

Джерело: складено автором на основі [34]

Система розподілу прибутку має забезпечувати фінансові ресурси для розширення бізнесу, досягаючи оптимального балансу між ресурсами, що спрямовуються на споживання та накопичення. Для цього потрібно враховувати умови внутрішнього і зовнішнього середовища. До зовнішніх факторів, що впливають на розподіл чистого прибутку фірми, відносять (рис. 2.8):

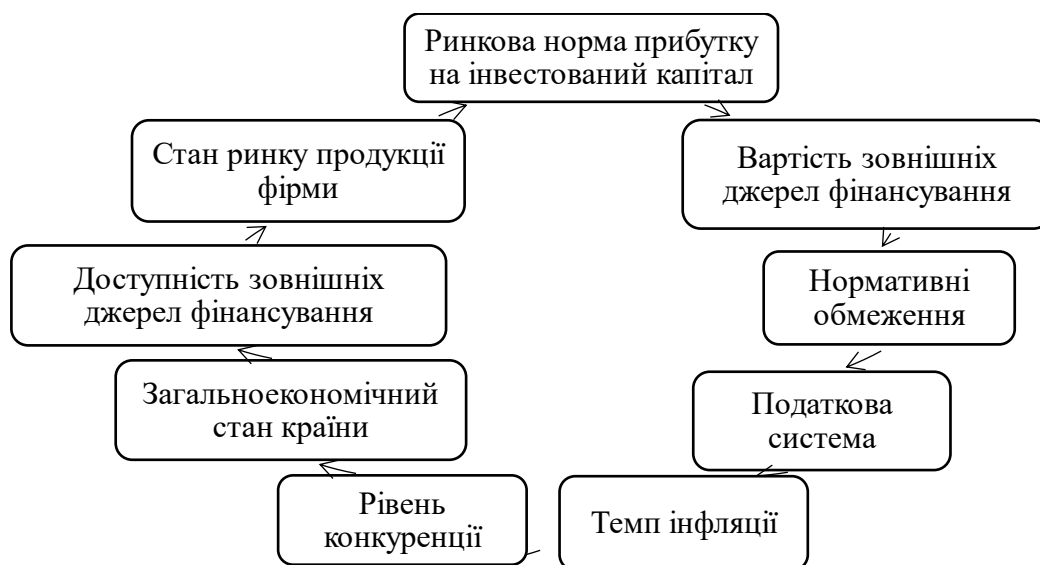

Рисунок 2.8 – Зовнішні фактори, що впливають на розподіл чистого прибутку фірми

Джерело: складено автором на основі [30].

Зовнішні фактори, що впливають на розподіл чистого прибутку фірми:

- Ринкова норма прибутку на інвестований капітал: збільшення ринкової норми прибутку на інвестований капітал асоціюється з тенденцією до збільшення частки капіталізованої частини прибутку.

- Вартість зовнішніх джерел фінансування: за високої вартості зовнішніх джерел фінансування варто використовувати власний прибуток, і навпаки.
- Нормативні обмеження: розмір резервного капіталу та щорічних відрахувань від чистого прибутку залежить від організаційно-правової форми компанії та закріплений законодавчо.
- Податкова система: ставка податку та податкові пільги встановлюються на законодавчому рівні.
- Темп інфляції: у періоди економічної кризи важливо забезпечити низький рівень капіталізації прибутку, спрямованого на фінансовий розвиток підприємства.
- Рівень конкуренції: забезпечення конкурентних переваг на ринку.
- Загальноекономічний стан країни: у період економічного зростання відбувається збільшення середньо-ринкової норми прибутку на вкладений капітал, що веде до зростання частки капіталізованого прибутку.
- Доступність зовнішніх джерел фінансування: в умовах обмеженого доступу до зовнішніх джерел фінансування або коли вартість позикових коштів вища за середньозважену вартість власних коштів компанії.
- Стан ринку продукції фірми: ринкові тенденції можуть стимулювати до збільшення капіталізованої частини прибутку або ж навпаки [30].

До внутрішніх факторів, що впливають на розподіл чистого прибутку компанії, належать (рис. 2.9):

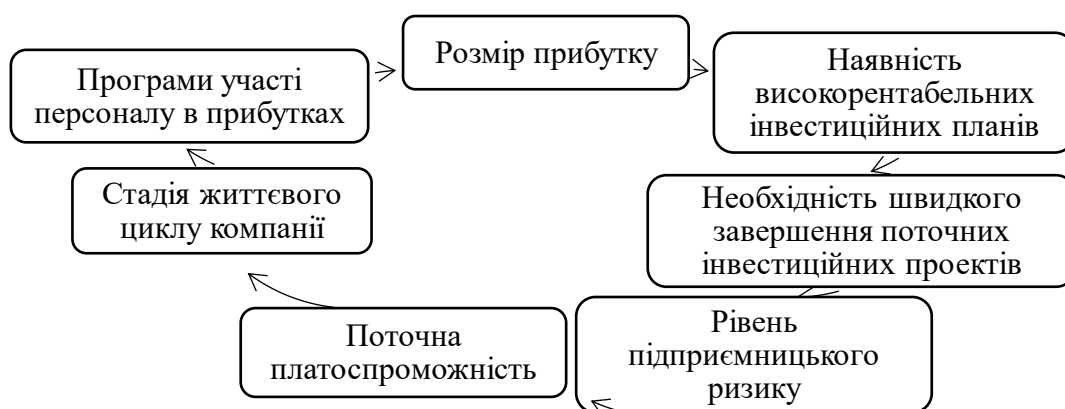

Рисунок 2.9 – Внутрішні фактори, що впливають на розподіл чистого прибутку фірми

Джерело: складено автором на основі [30].

- Розмір прибутку: якщо чистий прибуток невеликий, значна його частка спрямовується на створення обов'язкових резервів і виплату дивідендів.
- Наявність високорентабельних інвестиційних планів: інвестиційні проекти з високою внутрішньою нормою прибутковості, що можуть бути реалізовані в короткий термін, сприяють збільшенню частки капіталізованого прибутку.
- Необхідність швидкого завершення поточних інвестиційних проектів: за відсутності інвестиційних ресурсів для швидкого завершення поточних проектів, частка прибутку, що спрямовується на капіталізацію, знижується.
- Рівень підприємницького ризику: підвищений ризик, пов'язаний з нестабільністю ринку, низькою конкурентоспроможністю продукції або неефективною структурою активів, призводить до збільшення капіталізованої частини прибутку.
- Поточна платоспроможність: низький рівень поточної платоспроможності спричиняє зменшення частки прибутку, що спрямовується на споживання.
- Програми участі персоналу в прибутках: чим більше зобов'язань компанії перед співробітниками, тим більша частка прибутку спрямовується на споживання.
- Стадія життєвого циклу компанії: на початкових етапах життєвого циклу компанія потребує значних інвестицій у розвиток.
- Якісне управління розподілом прибутку підприємства залежить не лише від компетентності керівництва, а й ще від якості бухгалтерського та аналітичного забезпечення, що створює інформаційну базу для прийняття ефективних управлінських рішень та їх реалізацій [30].

Отже, розподіл прибутку, отриманого підприємством, відбувається у два етапи: розподіл прибутку між підприємством та державою відповідно до чинного законодавства та розподіл та використання чистого прибутку, що залишається у розпорядженні фірми після виконання зобов'язань перед кредиторами і державою. Після проведення аналізу, можемо зробити висновку, що у «САЛІКС ЕНЕРДЖІ»

прибуток до оподаткування: зростання з -2046 тис. грн. в 2021 році до 4595 тис. грн. в 2023 році, це свідчить про значне покращення фінансового результату підприємства за 2 роки, а чистий прибуток: зростання з -2046 тис. грн. в 2021 році до 4595 тис. грн. в 2023 році, це свідчить про те, що підприємство не лише стало прибутковим, але й значно збільшило свій чистий прибуток за 2 роки. Також чистий прибуток: зростання з -2046 тис. грн. в 2021 році до 4595 тис. грн. в 2023 році, це свідчить про значне покращення фінансового результату підприємства за 2 роки. Нерозподілений прибуток: Зменшення від'ємного показника з -7235 тис. грн. в 2021 році до -3110 тис. грн. в 2023 році, це може свідчити про те, що підприємство виплачувало дивіденди своїм власникам або використовувало прибуток для інших цілей, наприклад, для інвестицій. Але розподіл чистого прибутку також залежить від певних внутрішніх та зовнішніх факторів.

2.3. Синтетичний і аналітичний облік формування фінансових результатів діяльності підприємства

Синтетичний та аналітичний облік є двома невід'ємними складовими бухгалтерського обліку, які відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного управління будь-яким підприємством.

Синтетичний облік ведеться узагальнено, охоплюючи всі господарські операції та події на підприємстві. Він дає уявлення про загальний стан майна, капіталу та зобов'язань підприємства на певний момент часу.

Аналітичний облік ведеться детально, розкриваючи зміст та складність кожної господарської операції. Він дозволяє отримати більш глибоку інформацію про причини та наслідки певних подій, що дає можливість керівництву підприємства приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Завдяки синтетичному та аналітичному обліку керівництво підприємства може отримати інформацію про наявність та розміщення активів, джерела їх формування, розміри та структуру зобов'язань, а також про результати його

господарської діяльності.

- Синтетичний та аналітичний облік дозволяють контролювати виконання бюджету підприємства, виявляти відхилення від запланованих показників та вживати заходів щодо їх усунення.

- Завдяки даним синтетичного та аналітичного обліку можна оцінити ефективність роботи різних підрозділів та працівників підприємства, виявити резерви для підвищення ефективності господарської діяльності.

- На основі інформації, отриманої з синтетичного та аналітичного обліку, керівництво підприємства може приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо розвитку бізнесу, інвестування, використання ресурсів тощо.

- Синтетичний та аналітичний облік слугують основою для здійснення податкового контролю на підприємстві [36].

Згідно з Інструкцією № 291 від 30.11.99 р. для обліку фінансових результатів використовуються рахунки 7-го класу «Доходи і результати діяльності», 9-го класу «Витрати діяльності» та рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Зведена інформація про фінансові результати компанії в результаті звичайної діяльності та надзвичайних ситуацій відображується на рахунку 79 «Фінансові результати». За кредитом рахунку 79 відображаються суми в порядку закриття звіту про дохід на підставі довідок та розрахунків бухгалтерії, а за дебетом – суми в порядку закриття рахунків за витратами та сума нарахованого додатку на прибуток.

Під час складання квартальних звітів порівнюються дебетові та кредитові обороти рахунку 79. Якщо кредитовий оборот перевищує дебетовий, компанія має прибуток. Якщо ж дебетовий оборот більший за кредитовий, компанія зазнала більше витрат, ніж отримала доходу.

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» використовується для обліку нерозподіленого прибутку або непокритих збитків поточного і попередніх років, а також виплат, здійснених в поточному році. За кредитом рахунку відображаються накопичені вигоди від усіх видів діяльності, а за дебетом – збитки та витрати.

Нерозподілений прибуток – це сума чистого прибутку, отриманого за певний період, що підлягає розподілу. На момент виникнення весь чистий прибуток за звітний період вважається нерозподіленим.

При закритті рахунку 79 «Фінансові результати» під час складання річної фінансової звітності, суми переносяться на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» для покриття збитків звітного періоду або попередніх років за рахунок нерозподіленого прибутку. Після цього сальдо рахунку 79 «Фінансові результати» буде нульовим.

На ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» основними первинними документами є (рис. 2.10):

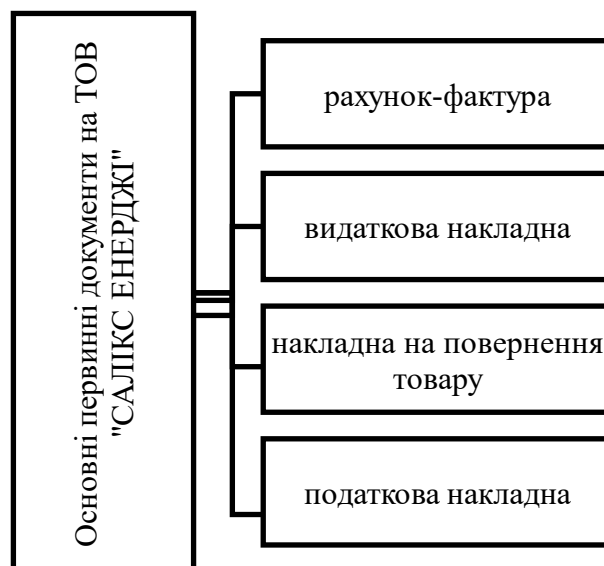

Рисунок 2.10 – Основні первинні документи на ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ»

Джерело: складено автором на основі [36].

Ці первинні документи застосовуються в електронному вигляді у програмах «BAS», «Вчасно» та «Птах». Введення електронного документообігу на підприємствах здійснюється відповідно до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [36].

У порівнянні з паперовим документообігом, електронний дозволяє вивести корпоративне планування, бухгалтерський облік і управління на новий вищий рівень, забезпечуючи комплексний підхід, прогнозування і системний аналіз. Це підвищує стійкість компанії в кризових ситуаціях і знижує ризики в ситуаціях

невизначеності. Створення шаблону документа в електронному форматі економить час на створення нових документів і зменшує ризики певних помилок; електронний документообіг здійснюється стрімко і без таких витрат, як на аркуші паперу, друк, кур'єрів тощо; автоматичний пошук за запитом надзвичайно пришвидшує роботу та відповідно має вплив на продуктивність праці.

Основними регістрами в програмі «BAS» компанії «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» є: оборотно-сальдова відомість, оборотно-сальдова відомість по певному рахунку, аналіз певного рахунку, аналіз субконто, обороти певного рахунку, карточка певного рахунку і т. д.

Синтетичний облік розрахунків на підприємстві «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» за фінансовими результатами ведеться на рахунках:

- 79 «Фінансовий результат»;
- 714 «Дохід від операційної курсової різниці»;
- 945 «Витрати від операційної курсової різниці».

Аналітичний облік розрахунків на підприємстві «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» за фінансовими результатами ведеться на рахунку 28 «Товари», що відображає рух товарно-матеріальних цінностей, отриманих підприємством для чергового продажу. Даний рахунок зазвичай використовується такими компаніями, як торгові та закупівельні, організаціями, а ще підприємствами громадського харчування. На підприємстві «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» також застосовується рахунок 28 «Товари» для обліку. Аналітичний облік ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» відображений у таблиці 2.5.

На підприємстві ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» фінансовий результат відображається відповідно у Звіті про фінансові результати.

Прибуток (виручка) від реалізації продукції (товарів, іншого майна) визнається за умови виконання таких вимог:

- покупець буде повідомлений про певні ризики та вигоди, що пов'язані з отриманими товарами;
- компанія більше не керує продукцією і не контролює товари;
- розмір прибутку (виручки) може бути достовірно визначений;

- є впевненість, що в результаті операції економічні вигоди компанії зростуть, а витрати, що пов'язані з даною угодою, можуть бути надійно визначені.

Таблиця 2.5 – Аналітичний облік імпорту товарів ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ»

Зміст операції	Проводки	
	Дт	Кт
1	2	3
Перерахування авансу	371	312
Отримання товару	28	632
Сплата мита	377	311
Сплата митного збору	377	311
Сплата ПДВ	377	311
Включення мита і митного збору у вартість товарів	28	377
Включення суми ПДВ до податкового кредиту	641	377
Залік раніше перерахованого авансу	632	371
Відображення курсової різниці на дату балансу	945	632
Перерахування остаточної оплати постачальнику	632	312
Відображення курсової різниці на дату балансу	714,945	632
Відображено фінансовий результат	79	714,945

Джерело: складено автором на основі [34]

Дохід від надання послуг визнається залежно від стадії завершення операцій з надання послуг на певну дату складання балансу, якщо результат операції можна надійно оцінити. А якщо дохід (виручка) від надання послуг не може бути вірогідно визначений, він відображається в обліку в сумі витрат, що підлягають відшкодуванню.

Відповідно до Плану рахунків, доходи, витрати і фінансові результати звичайної діяльності класифікуються на операційні, фінансові та інші. Доходи і витрати іншої звичайної діяльності в основному відносяться до інвестиційної діяльності підприємств, що видно з побудови Звіту про рух грошових коштів. Відокремлення їх у Плані рахунків у ролі результату інвестиційної діяльності показано в Додатку А.

На основі даних про послуги складається єдиний графік для складання та подання всіх форм звітності щодо застосування концепцій «операційної», «інвестиційної», «економічної» діяльності компанії та «надзвичайних подій», із конкретним співвідношенням їхніх рекомендацій щодо структури рахунків обліку

фінансових результатів діяльності.

Економічний результат, що призводить до зростання кількості власних ресурсів, тобто прибутку, може залишатися нерозподіленим протягом певного періоду. Однак частіше він розподіляється за напрямками подальшого використання, що встановлює власник компанії або уповноважений орган відповідно до офіційних документів компанії.

Отже, синтетичний та аналітичний облік є важливими інструментами управління підприємством, які дозволяють керівництву приймати обґрунтовані рішення, контролювати фінансовий стан та результати господарської діяльності; для обліку фінансових результатів на ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» використовуються рахунки 7-го класу «Доходи і результати діяльності», 9-го класу «Витрати діяльності» та рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»; на підприємстві ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» фінансовий результат відображається відповідно у Звіті про фінансові результати.

2.4. Особливості формування Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)

Дані про доходи, витрати та фінансові результати діяльності за звітний період підприємства включається до Звіту про фінансові результати. Цю форму звітності, так само як і Баланс, складає підприємство відповідно до вимог НП(С)БО 1 (для великих і середніх підприємств) або НП(С)БО 25 (для малих і мікропідприємств). Категорію підприємства визначають згідно з критеріями, зазначеними у пункті 2 статті 2 Закону про бухгалтерський облік. Тому Звіт про фінансові результати можна скласти за формами № 2, № 2-м або № 2-мс в залежності від категорії підприємства.

Ці форми схожі за змістом, але вони мають різний обсяг інформації та різняться деталізацією інформації про доходи й витрати. Тому подальше розгляд кожної форми Звіту про фінансові результати відбудеться окремо.

Форма № 2 відповідно до абзацу 14 пункту 3 розділу I НП(С)БО 1 є звітом

про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід.

У Звіті про фінансові результати вказуються суми доходів і витрат, які відповідають критеріям, визначеним в НП(С)БО 15 та НП(С)БО 16 відповідно. У цій формі звітності не представлені залишки за рахунками, а лише обороти за звітний період. Детальний порядок заповнення статей звіту розглянуто в Методичних рекомендаціях № 433 та узагальнено в Додатку Б.

У Звіті про фінансові результати не заповнюватимуть всі статті. Наприклад, вони не вказуватимуть доходів і витрат від участі в капіталі, оскільки такі доходи не отримують. Суму податку на прибуток також не зазначають, оскільки не є платниками цього податку. Крім того, вони не заповнюють розділ IV «Розрахунок показників прибутковості акцій».

Підприємства мають право включати до звіту додаткові статті, якщо наведена в них інформація є суттєвою. Перелік додаткових статей для форми № 2 «Звіт про фінансові результати» наведено в додатку 3 до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Малі підприємства у Звіті про фінансові результати за формою № 2-м наводять аналогічну інформацію, що й великі та середні підприємства, але ця інформація більш узагальнена. Що слід відобразити в кожній статті звіту, відображено в Додатку В.

Субрахунки доходу від реалізації та собівартості реалізації наведені в Додатку В, оскільки ці підприємства можуть лише надавати послуги. Вони не мають доходів від реалізації продукції та товарів, а також відповідних витрат.

У Звіті про фінансові результати окремо вказуються дані про чистий дохід від наданих послуг і їхню собівартість. Всі інші доходи та витрати (від іншої операційної, фінансової та іншої діяльності) зазначаються загальною сумою (Додаток Г).

Для перевірки порівнянності показників Звіту про фінансові результати застосовуються Методичні рекомендації № 476. Проте, як і у випадку з Балансом, актуальною в них є лише інформація про показники звіту за формою № 2. Щодо форми № 2-м, ці Методичні рекомендації містять застарілу інформацію, а про

форму № 1-мс взагалі не згадується. Тому пропонуємо перевіряти порівнянність показників Звіту про фінансові результати на основі даних, наведених у Додатку Д.

Ці особливості забезпечують точність і порівнянність фінансової звітності підприємств різних категорій, відображаючи реальні фінансові результати їхньої діяльності. Завдяки чітко визначеним критеріям для визнання доходів і витрат, підприємства можуть надавати точну та надійну інформацію про свою фінансову ситуацію. Використання різних форм звітності, адаптованих до розміру та специфіки підприємства, дозволяє врахувати їхні індивідуальні особливості та потреби.

Включення додаткових статей у звітність підвищує її інформативність, що сприяє кращому розумінню фінансового стану підприємства з боку зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори та регуляторні органи.

Методичні рекомендації щодо перевірки порівнянності показників забезпечують єдність підходів до складання звітності, що є необхідним для аналізу та прийняття управлінських рішень. Усе це сприяє створенню прозорості та достовірної системи фінансової звітності, яка відповідає міжнародним стандартам і вимогам національного законодавства. У результаті, підприємства отримують можливість ефективніше планувати свою діяльність, знижувати ризики та підвищувати свою конкурентоспроможність на ринку.

2.5. Формування фінансових результатів діяльності з використанням програмних продуктів обліку

Завдяки підвищенню рівня автоматизації бухгалтерського обліку забезпечуються оперативність збору, узагальнення та інтерпретації економічної інформації, доцільна організація обліково-аналітичних процедур, ефективне управління витратами та вирішення питань щодо збереження власності.

Однак, бухгалтерський облік фіксує господарські явища, що вже відбулися, і необхідні дані для аналізу та контролю надходять недостатньо швидко. Це означає, що керівництво підприємства отримує інформацію про результати

діяльності тоді, коли запобігти негативним наслідкам уже важко.

Проаналізувавши практику введення та використання управлінських інформаційних систем в Україні, робимо висновки що комп'ютерна підтримка забезпечує діяльність нижчих та середніх рівнів управління, де повністю формалізовані процедури підготовки рішень. Проте керівники вищого рівня часто працюють з неструктурованими або слабоструктурованими проблемами, де не завжди чітко визначені зв'язки між ґрунтовними характеристиками. Прийняття управлінських рішень певною мірою покладається на творчий підхід, інформованість, кваліфікацію, талант, інтуїцію та інші їх риси.

Наразі існує чимало пропозицій щодо інформаційних систем (ІС) і технологій у сфері прийняття рішень, які можна переглянути в рисунку 2.11.

Рисунок 2.11 – Пропозиції щодо інформаційних систем (ІС) і технологій у сфері прийняття рішень

Джерело: складено автором на основі [35, 36].

Однією з важливих функцій сучасних ІС є облікова, яка передбачає збір, реєстрацію, передачу, накопичення, зберігання і обробку облікових даних. Організація і впровадження бухгалтерського обліку на підприємстві вимагає відповідних засобів і методів обробки інформації, а також кваліфікованих співробітників. Бухгалтерський облік може вводитися вручну або за допомогою впровадженням ІС, але використання сучасних ІС змінює спосіб та технологію

обробки облікових даних [38].

Інформаційна система управління (ІСУ) - це система, в якій процес обліку автоматизовано завдяки застосуванню спеціальних методів обробки даних. Вона використовує комплекс обчислювальних, комунікаційних та інших технічних засобів для отримання і доставки інформації, необхідної бухгалтерам для виконання функцій управлінського та бухгалтерського (фінансового) обліку [37].

Процес перетворення інформації в ІСУ можна розділити на три етапи (рис. 2.12):

Рисунок 2.12 – Етапи процесу перетворення інформації в ІСУ

Джерело: складено автором на основі [39, 40].

Збір інформації вимагає вимірювання, підрахунку та зважування матеріальних об'єктів, а також визначення їх характеристик, що зазвичай здійснюється за допомогою технічних засобів. Під час збору інформації її реєструють, тобто фіксують на матеріальному носії - паперовому або електронному. У первинні документи дані зазвичай вносяться вручну, хоча процес реєстрації інформації є досить трудомістким. Тому автоматизація заповнення первинних документів із використанням комп'ютерів у місцях збору інформації має особливе значення.

Між комп'ютерною та ручною формами обліку існують значні відмінності.

При ручному веденні обліку дані реєструються багаторазово, тоді як при застосуванні інформаційних технологій (ІТ) одноразове введення інформації в інформаційну систему управління (ІСУ) дозволяє багаторазово використовувати її завдяки алгоритмам перетворення та групування інформації.

Використання ІТ дає змогу обробляти необмежену кількість облікових даних. Інформацію можна подати в будь-якому форматі та за будь-який період, що досягається завдяки автоматизації обробки даних. Застосування ІТ також виключає ризик арифметичних помилок, оскільки всі обчислення ведуться по вбудованих алгоритмах. Помилки можливі лише на початковому етапі, якщо некоректні дані були введені людиною в ІСУ.

Оскільки обчислення фінансових результатів у автоматизованій системі управління є технічною операцією, рекомендовані коди рахунків повинні автоматично додаватися до форм перших документів або реєстрів обліку, які містять відповідні рахункові кореспонденції [40].

Розглядати процес заповнення таких документів окремо вважається нецільовим, оскільки визначення фінансових результатів передбачає завершення циклу обліку на підприємстві, а отже, заповнення значної кількості документів. Згідно з запропонованою схемою автоматизованого обліку, реквізити стандартних форм перших документів повинні бути введені працівниками основних, промислових або допоміжних виробництв, і контроль за їх складанням відведено керівникам відповідних служб.

На українському ринку існує різноманітність систем автоматизації бухгалтерського (фінансового) обліку, як вітчизняного, так і зарубіжного виробництва. У початковий період розвитку таких систем вони переважно використовувалися для ведення бухгалтерського обліку та складання звітності відповідно до національних стандартів, а також для підготовки податкової звітності, спрямованої переважно на малі підприємства.

Нині ринок бухгалтерських програм є розмаїтим. Найбільш поширеними серед аграрних та переробних підприємств є такі програми як «BAS: Бухгалтерія» (яку використовує підприємство «САЛІКС ЕНЕРДЖІ»), «Bookkeeper» (українська

онлайн-бухгалтерія), Інтерв'ю з CEO «Bookkeeper», «Бухгалтерія А5», «Дебет Плюс», «Ананас», «Своя технологія», «Athena», «Openbravo», «GrossBe», «BC: Бухгалтерія», «Класс365», «OpenERP», «М.Е.Дос», «Фінанси без проблем» та інші. Використовуючи сучасні бухгалтерські програми, можна вести облік (податковий і бухгалтерський) кількох різних підприємств в одній інформаційній базі [40].

У контексті жорсткої конкуренції на ринку, ефективне управління обліком стає ключовим фактором для підвищення конкурентоспроможності підприємства. На сьогодні існує багато інформаційних систем управління, які дозволяють автоматизувати процеси обліку.

Ведення бухгалтерського та управлінського обліку можна здійснювати як за допомогою однієї програми, так і за допомогою різних програм. Однією з таких програм є системи ERP (Enterprise-Resource Planning - планування ресурсів підприємства) - комплексні системи управління підприємством. На ринку представлена велика кількість різних ERP-систем, як вітчизняного, так і зарубіжного виробництва, які відрізняються функціональністю, вартістю та кількістю користувачів.

Зазвичай ERP-системи спрямовані на великі компанії і забезпечують широкий спектр функціональності, включаючи не лише управлінський облік, а й модулі для цілей оподаткування, складання звітності відповідно до національних та міжнародних стандартів, а також перетворення з МСФЗ. Це надає користувачам різні перспективи. У системі ERP функції всіх відділів, блоків та бізнес-одиниць компаній інтегруються в одну комп'ютерну систему, що обслуговує і враховує специфічні потреби окремих підрозділів і компанії в цілому.

Тому ERP-системи, з одного боку, складніші для впровадження, ніж інформаційні системи управління, орієнтовані виключно на бухгалтерський облік. Однак, завдяки гнучкій системі налаштування звітів, ERP-системи забезпечують значно ширші аналітичні можливості, що робить їх найпотужнішим інструментом управління.

Облікова функція займає одне з провідних місць у системі інформаційного забезпечення підприємства, була б неможливою без неї. Облікова інформація надає

користувачам змогу приймати компетентні управлінські рішення як у сфері виробничо-господарської, так і фінансової діяльності підприємства. Тому вимагається, щоб інформація була повною, достовірною, своєчасною та об'єктивною. При великому обсязі інформації, що постійно оновлюється, це можливо забезпечити лише за допомогою інформаційних систем управління. Проте слід відзначити, що жодна інформаційна система не може повністю замінити бухгалтера - вона лише звільняє його від рутинних операцій.

ВИСНОВКИ

Відповідно до розглянутої інформації, проведеного дослідження та аналізі прикладів сформовано наступні висновки:

1) Головною метою діяльності підприємств є максимізація фінансових результатів, які виступають одним з центральних об'єктів наукових досліджень.

У зв'язку з цим у роботі проаналізовано економічну сутність прибутку підприємства. Дуже важливо здійснити аналіз фінансових результатів, який буде корисним як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів, і зробити відповідні висновки. Звіт про фінансові результати дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів і досягнення економічної ефективності підприємства, а також оцінити ризик невиконання конкретних завдань [9].

2) При дослідженні джерел нормативно-правового регулювання виявлено, що законодавча база для обліку фінансових результатів в Україні представлена значною кількістю нормативно-правових документів. Теорія формування фінансових результатів є предметом постійного дослідження, і більшість поглядів є корисними для практичного застосування.

3) МСФЗ визначають засади визнання, виміру, представлення та розкриття фінансових результатів у фінансовій звітності. Ці стандарти, розроблені Міжнародними стандартами фінансового обліку (IASB), стали визнаними національними стандартами багатьох країн.

4) Дуже важливо здійснити аналіз фінансових результатів, який буде корисним як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів, і зробити відповідні висновки. Звіт про фінансові результати дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів і досягнення економічної ефективності підприємства, а також оцінити ризик невиконання конкретних завдань[9].

Якщо підприємство має цілі збільшення обсягів продажів, швидшого зростання розвитку та розширення своєї частки на ринку, то формування фінансових результатів має бути спрямоване на заходи, спрямовані на прискорення темпів зростання підприємства. Для стабілізації та забезпечення беззбиткової

діяльності підприємства, де спостерігається низький рівень рентабельності, керівництво повинно зосередитися на забезпеченні платоспроможності, тобто здатності покрити всі витрати на поточну діяльність. Таким чином, формування фінансових результатів визначає ефективність діяльності господарюючих суб'єктів, результат якої може бути або позитивним (прибутковим), або негативним (збитковим), що відображається у відповідних показниках. Для створення фінансових результатів необхідно чітко відображати цілі діяльності, доходність підприємства та аналізувати зміни в показниках прибутку. Якісне планування та правильні управлінські рішення сприяють підвищенню фінансових показників та задоволенню потреб управлінських груп, а також забезпечують отримання більш достовірної інформації про фінансовий стан підприємства.

5) У 2010 році було засновано компанію «САЛІКС ЕНЕРДЖІ», яка спеціалізується на вирощуванні верби енергетичної для виробництва біомаси. Офіс компанії знаходиться в селі Стрільче Горохівського району Волинської області. Основними напрямками діяльності є вирощування та продаж насіннєвого та посадкового матеріалу верби енергетичної, виробництво, переробка і реалізація паливних матеріалів з верби, співпраця з підприємствами галузі та надання консультацій з питань вирощування верби. Крім того, компанія займається обслуговуванням енергообладнання, яке працює на біопаливі. Головним продуктом є деревна щепка з енергетичних плантацій, яку використовують для виробництва тепла та електроенергії. Розмір статутного капіталу склав 3000 тис. грн, проте варто зазначити, що станом на 2021 рік ринок зріс на 7,7%, досягнувши 37691,88 млн грн.

6) У ТОВ «САЛІКС ЕНЕРДЖІ» працює 14 осіб. У 2023 році вартість довгострокових біологічних активів становила 7436 тис. грн, що перевищує показник 2019 року на 6,5%. Середньорічна вартість основних засобів зросла на 17,6% за аналізований період і становила на кінець 2023 року 7746 тис. грн. У 2023 році підприємство заробило 4595 тис. грн чистого прибутку, що вище, ніж у 2022 році, коли даний показник був у розмірі 4532 тис. грн. Рівень рентабельності підвищився на 2,1 п.п., склавши 3,4%. Інформація про доходи, витрати та фінансові

результати діяльності за звітний період підприємства включається до Звіту про фінансові результати. Цю форму звітності, так само як і Баланс, складає підприємство відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (для великих і середніх підприємств) або НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» (для малих і мікропідприємств). Категорію підприємства визначають згідно з критеріями, зазначеними у пункті 2 статті 2 Закону про бухгалтерський облік. Тому Звіт про фінансові результати можна скласти за формами № 2, № 2-м або № 2-мс в залежності від категорії підприємства.

7) Ці форми схожі за змістом, але вони мають різний обсяг інформації та розрізняються за деталізацією інформації про доходи й витрати. На українському ринку існує різноманітність систем автоматизації бухгалтерського (фінансового) обліку, як вітчизняного, так і зарубіжного виробництва. У початковий період розвитку таких систем вони переважно використовувалися для ведення бухгалтерського обліку та складання звітності відповідно до національних стандартів, а також для підготовки податкової звітності, спрямованої переважно на малі підприємства.

8) Нині ринок бухгалтерських програм є розмаїтим. Найбільш поширеними серед аграрних та переробних підприємств є такі програми як «BAS», «Bookkeeper» (українська онлайн-бухгалтерія), Інтерв'ю з CEO «Bookkeeper», «Бухгалтерія А5», «Дебет Плюс», «Ананас», «Своя технологія», «Athena», «Openbravo», «GrossBe», «BC: Бухгалтерія», «Класс365», «OpenERP», «М.Е.Дос», «Фінанси без проблем» та інші. Використовуючи сучасні бухгалтерські програми, можна вести облік (податковий і бухгалтерський) кількох різних підприємств в одній інформаційній базі [40]. У контексті жорсткої конкуренції на ринку, ефективне управління обліком стає ключовим фактором для підвищення конкурентоспроможності підприємства. На сьогодні існує багато інформаційних систем управління, які дозволяють автоматизувати процеси обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мужевич, Н. В. Організація обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. [Тернопіль, 22 трав. 2020 р.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. Т. 1. С. 64-65.
2. Ганін В. І., Логвіненко К. В. Теоретичні аспекти обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Облік і фінанси. 2018. № 3. С. 13-18. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2018_3_4
3. Матковський А.В., Головка В.О. Управління процесами формування, розподілу та використання прибутку підприємства в умовах структурних змін. Економіка і регіон. 2016. № 5. С. 61-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2016_5_12
4. Кулинич М., Ляшко Л. Методичний інструментарій в аналітичній оцінці результативності. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2017. № 4. С. 122-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2017_4_20.
5. Тюленєва Ю. В., Ренкас С.В. Фактори впливу на прибуток підприємств та напрями підвищення прибутковості. Підприємництво та інновації. 2017. Вип. 3. С. 102-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pidinno_2017_3_17.
6. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2018. 408 с.
7. Гнатишин Л.Б., Прокопишин О.С., Коновал М.О. Цифровізація документообігу як напрям розвитку бухгалтерського обліку. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах цифрової трансформації економіки: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 18 трав. 2020 р.). Миколаїв, 2020. С. 18-21.
8. Звітність аграрних підприємств: зарубіжна й вітчизняна практика / З. Б. Живко, Л. Б. Гнатишин, О. С. Прокопишин, Н. Є. Ціцька. Український журнал прикладної економіки. 2020. Т. 5, № 2. С. 383-392.

9. Корягін М. В. Побудова методології бухгалтерського обліку. Економіка та держава. 2018. № 11. С. 27–32.
10. Стаднюк Т. С. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2016. № 1. С. 127-132.
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» *Нормативні документи від VOB*. URL: <https://document.vobu.ua/doc/3371>.
13. МСФЗ 18 "Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності": новому стандарту бути!. АМСФЗ. URL: <https://amsfo.com.ua/msfz-18-novomu-standartu-buty/>.
14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну від 31.12.1999 р. № 318. *Нормативні документи від VOB*. URL: <https://document.vobu.ua/doc/3368>.
15. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://dtkt.com.ua>.
16. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/MF13020?ed=2013_12_30.
17. Карп'як Я. С. Організація бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів суб'єкта господарювання. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Економічні науки. Львів, 2014. № 794. С. 172–180.
18. Податковий кодекс України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://pro-u4ot.info>.
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353 (зі

змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

20. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 лист. 1999 р. № 291, із змінами і доповненнями. URL: <http://search.ligazakon.ua>.

22. Галицький О. М. Особливості обліку фінансових результатів сільськогосподарської діяльності та їх відображення в фінансовій звітності. Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки. 2014. Вип. 75. С. 46-49.

23. Галицький О. М. Особливості обліку фінансових результатів сільськогосподарської діяльності та їх відображення в фінансовій звітності Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки. 2014. Вип. 75. С. 46-49.

24. Галицький О. М. Особливості обліку фінансових результатів сільськогосподарської діяльності та їх відображення в фінансовій звітності. Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки. 2014. Вип. 75. С. 46-49.

25. Shvets V. QUESTIONS TO REGULATORY FRAMEWORK ACCOUNTING AND FINANCIAL STATEMENTS UNDER IFRS. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv Economics*. 2015. No. 175. P. 60–69. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2015/175-10/10>

26. ELARTU – Інституційний репозитарій ТНТУ імені Івана Пулюя: Місце та роль аудиту фінансової звітності в діяльності підприємства. *ELARTU – Інституційний репозитарій ТНТУ імені Івана Пулюя: Домівка*. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/43137>.

27. Михалків А. А. Роль аудиту в забезпеченні достовірності фінансової звітності. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Випуск 6. Частина 2. URL: chromeextension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.visnykeconom.uzhn u.uz.ua/archive/6_2_2016ua/26.pdf

28. Кононенко, Л., & Юрченко, О. (2023). Інформаційне забезпечення

формування стратегії підприємства: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Економічний простір*, (185), 66-69. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/185-12>

29. Слободяник Ю. Б. Імплементация міжнародних стандартів державного аудиту в умовах розвитку цифрової економіки та суспільства. *Фінанси України*. 2019. № 2. С. 111-123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2019_2_10

30. Ivakhnenkov, S. (2019). Professional Certification of Auditors in Scotland: Lessons for Ukraine. *Scientific Papers NaUKMA. Economics*, 4(1), 34–40. <https://doi.org/10.18523/2519-4739.20194.1.34-40>

31. Міжнародні стандарти фінансової звітності 2024. Головбух. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7659-msfz-2020>

32. User S. МСФЗ (IFRS) 2024: ключові зміни та нюанси переходу. *Фінансова академія Актив* - №1. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/neobhodimost-perehoda-na-msfo>.

33. Болквадзе Н., Братко О., Мигаль О. Впровадження штучного інтелекту в бізнес-діяльність компанії. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-81>

34. ТОВ "САЛІКС ЕНЕРДЖІ" - Фінансова звітність - Clarity Project. Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/37300106/finances?current_year=2023.

35. Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В. Механізми факторного аналізу показників фінансового стану галузей економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. №5(179). С.421-429.

36. Внукова Н.М., Остапчук С. Фінансовий моніторинг сектору бухгалтерських послуг за міжнародними стандартами: новий виклик для професії бухгалтера. *Облік і фінанси*. 2023. №1. С. 17-25. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29231>

37. Губарик О. М. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Глобальні та національні проблеми економіки. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. Миколаїв, 2016. Вип. 14. С. 932-936.

38. Сусіденко Ю. В. Облік та аналіз фінансових результатів діяльності

підприємства. Східна Європа. Економіка, бізнес та управління. Вінниця, 2017. Вип. 2. С. 297–301.

39. Мулик Т. О., Стебловський А. О. Фінансові результати підприємства: сутність та особливості відображення у звітності. *Agrosvit*. 2024. № 5. С. 86–95. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.5.86>

40. Домбровська Н. Формування інформації про фінансові результати в обліку та її використання в аналізі. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 5(19). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5\(19\)-49-57](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5(19)-49-57)

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Класифікація доходів, витрат і фінансових результатів в залежності від видів діяльності

ДОХОДИ	ВИТРАТИ
1	2
ОПЕРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Основна діяльність	
Дохід від реалізації (рах.70): – Дохід від збуту готової продукції (701); – Дохід від випущених товарів (702) – Дохід від реалізації робіт та послуг (703); – Вирахування з доходу (704); – Перестраховування (705). Страхові платежі (рах.76)	Собівартість реалізації (рах.90): – Собівартість збуту готової продукції (901); – Собівартість випущених товарів (902); – Собівартість реалізованих робіт і послуг (903); - Страхові виплати (904). -Адміністративні витрати (рах.92); - Витрати на збут (рах.93).
1.2 Інша операційна діяльність	
Інший операційний дохід (рах.71): – Дохід від реалізації іноземної валюти (711); – Вигода від реалізації інших оборотних активів (712); – Дохід від операційної оренди активів (713); – Дохід від операційної курсової різниці (714); – Одержані штрафи, пені, неустойки (715); – Відшкодування раніше списаних активів (716); – Дохід від списання кредиторської заборгованості (717); Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів (718); – Інші вигоди від операційної діяльності (719).	Інші витрати операційної діяльності (94): – Витрати на дослідження і розробки (941); – Собівартість реалізованої іноземної валюти (942); – Собівартість реалізованих виробничих запасів (943); – Сумнівні та безнадійні борги (944); – Втрати від операційної курсової різниці (945); – Втрати від знецінення запасів (946); – Нестачі і втрати від псування цінностей (947); – Визнані штрафи, пені, неустойки (948); – Інші витрати операційної діяльності (949).
Результат операційної діяльності (рах. 791)	
2. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Фінансові доходи (рах. 72): Дохід від безоплатно одержаних активів (721); Дохід від неопераційної курсової різниці (пов'язаний з фінансовою діяльністю) (722); Інші доходи від фінансових операцій (723).	Фінансові витрати (рах. 95) Відсотки за кредит (951); Втрати від неопераційних курсових різниць (пов'язані з фінансовою діяльністю) (952); Інші фінансові витрати (953).

Продовження таблиці А.1

Результат фінансової діяльності (рах.792)	
3. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Дохід від участі в капіталі (рах.73): Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства (731); Дохід від спільної діяльності (732); Дохід від інвестицій в дочірні підприємства (733). Інші доходи (рах.74): Дохід від реалізації фінансових інвестицій (741); Дохід від реалізації необоротних активів (742); Дохід від реалізації майнових комплексів (743); Дохід від неопераційної курсової різниці (пов'язаний з інвестиційною діяльністю) (744); Дивіденди одержані (745); Відсотки одержані (746); Інші доходи від інвестиційної діяльності (747).	Втрати від участі в капіталі (рах.96): Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства (961); Втрати від спільної діяльності (962); Втрати від інвестицій в дочірні підприємства (963). Інші витрати (рах 97): Собівартість реалізованих фінансових інвестицій (971); Собівартість реалізованих необоротних активів (972); Собівартість реалізованих майнових комплексів (973); Втрати від неопераційних курсових різниць (пов'язані з інвестиційною діяльністю) (974); Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій (975); Списання необоротних активів (976); Інші витрати інвестиційної діяльності (977).
Результат інвестиційної діяльності (рах. 793)	
4. НАДЗВИЧАЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Надзвичайні доходи (рах. 75): Відшкодування збитків від надзвичайних подій (751); Інші надзвичайні доходи (752).	Надзвичайні витрати (рах. 99): Втрати від стихійного лиха (991); Втрати від техногенних аварій (992); Інші надзвичайні витрати (993).
Результат надзвичайних подій (рах. 794)	

Джерело: складено автором на основі [13]

Таблиця Б.1 – Порядок складання Звіту про фінансові результати

Стаття звіту	Код рядка	Джерело інформації (формула або дані рахунку чи субрахунку)	Примітки
1	2	3	4
І. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Обороти за Дт субрахунку 703 з Кт субрахунку 791 за мінусом обороту за Дт субрахунку 704.	Сума доходу від реалізації наданих послуг за вирахуванням ПДВ, вартості поверненої плати за надані послуги.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Обороти за Дт субрахунку 903.	Собівартість наданих послуг, визначена згідно з НП(С)БО 16 «Витрати».
Валовий: Прибуток	2090	Рядок 2000 – рядок 2050	
Збиток	2095	Рядок 2050 – рядок 2000.	
Інші операційні доходи	2120	Обороти за Дт рахунку 71 із Кт субрахунку 791.	У переважній більшості ЗОЗ-КНП це будуть доходи від операційної оренди активів, від безоплатно одержаних оборотних активів, інші доходи від операційної діяльності тощо.
Адміністративні витрати	2130	Оборот за Кт рахунку 92 з Дт субрахунку 791.	Перелік адміністративних витрат наведено в п. 18 НП(С)БО 16 «Витрати».
Витрати на збут	2150	Оборот за Кт рахунку 93 з Дт субрахунку 791.	Перелік витрат на збут наведено в п. 19 НП(С)БО 16 «Витрати». Більшість ЗОЗ-КНП не здійснюють таких витрат.
Інші операційні витрати	2180	Оборот за Кт рахунку 94 з Дт субрахунку 791.	Перелік витрат наведено в п. 20 НП(С)БО 16 «Витрати». Найчастіше в ЗОЗ-КНП у складі таких витрат відображають: витрати, пов'язані з утриманням об'єктів, що їх надають в оренду; суми нарахованих лікарняних за рахунок підприємства; суми відшкодування за визнаними претензіями тощо.

Продовження таблиці Б.1

Фінансовий результат від операційної діяльності: Прибуток	2190	Рядок 2090 (або 2095) + рядок 2120 – рядок 2130 – рядок 2150 – рядок 2180.	
Збиток	2195	Рядок 2095 (або 2090) + рядок 2120 – рядок 2130 – рядок 2150 – рядок 2180.	
Дохід від участі в капіталі	2200	Обороти за Дт рахунку 72 із Кт субрахунку 792.	-
Інші фінансові доходи	2220	Обороти за Дт рахунку 73 із Кт субрахунку 792.	-
Інші доходи	2240	Обороти за Дт рахунку 74 із Кт субрахунку 793.	-
Фінансові витрати	2250	Обороти за Дт субрахунку 792 з Кт рахунку 95.	-
Втрати від участі в капіталі	2255	Обороти за Дт субрахунку 792 з Кт рахунку 96.	-
Інші витрати	2270	Обороти за Дт субрахунку 793 з Кт рахунку 97.	-
Фінансовий результат до оподаткування: Прибуток	2290	Рядок 2190 (або 2195) + рядок 2200 + рядок 2220 + рядок 2240 – рядок 2250 – рядок 2255 – рядок 2270.	
Збиток	2295	Рядок 2190 (або 2195) + рядок 2200 + рядок 2220 + рядок 2240 – рядок 2250 – рядок 2255 – рядок 2270.	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	Обороти за Дт рахунку 98 із Кт рахунку 79.	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	Вибірка з кредитових або дебетових оборотів рахунку 79, яка відображає фінрезультат від припиненої діяльності.	Показник визначають відповідно до НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».
Чистий фінансовий результат: Прибуток	2350	Рядок 2290 – рядок 2300.	
Збиток	2355	Рядок 2295 + (–) рядок 2300 + (–) рядок 2305.	
II. Сукупний дохід			

Продовження таблиці Б.1

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	Обороти за Кт субрахунків 411, 412 мінус обороти за Дт субрахунків 411, 412.	Сума дооцінки (уцінки) необоротних активів, визначена згідно з пп. 16–21 НП(С)БО 7 «Основні засоби» та пп. 19–24 НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи».
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	Обороти за Кт субрахунку 413 мінус обороти за Дт субрахунку 413.	Ці об'єкти обліку не характерні для ЗОЗ-КНП.
Накопичені курсові різниці	2410	Обороти за Кт субрахунку 423 мінус обороти за Дт субрахунку 423.	
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	Обороти за Кт рахунків 41 і 42 мінус обороти за Дт рахунків 41 і 42 (у частині частки іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх і спільних підприємств).	Ці об'єкти обліку не характерні для ЗОЗ-КНП.
Інший сукупний дохід	2445	Обороти за Кт субрахунків 414, 424, 425 мінус обороти за Дт субрахунків 414, 424, 425.	Наводять інформацію про вартість безоплатно одержаних необоротних активів.
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	Рядок 2400 + рядок 2405 + рядок 2410 + рядок 2415 + рядок 2445.	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	Рядок 2450 – рядок 2455.	
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	Рядок 2350 (або 2355) + рядок 2460.	
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	Обороти за Дт рахунку 80 або Дт рахунків 23, 91, 92, 93, 94 із Кт рахунків 20, 21, 22, 27, 28 (якщо не використовується клас рахунків 8).	Не враховують матеріальні витрати, які становлять собівартість продукції (робіт послуг), що вироблена та спожита самим підприємством. Не наводять інформацію про собівартість реалізованих запасів.

Продовження таблиці Б.1

Витрати на оплату праці	2505	Обороти за Дт рахунку 81 або Дт рахунків 23, 91, 92, 93, 94 із Кт рахунків 66, 47 (якщо не використовується клас рахунків 8).	За кредитом рахунку 47 відображають забезпечення на виплату відпускних (471), а також на матеріальне заохочення (477), якщо такі заохочення передбачені на підприємстві.
Відрахування на соціальні заходи	2510	Обороти за Дт рахунку 82 або Дт рахунків 23, 91, 92, 93, 94 із Кт рахунків 65, 47 (якщо не використовується клас рахунків 8).	За кредитом рахунку 47 відображають суми страхових внесків від забезпечень на оплату відпусток (471) та на матеріальне заохочення (472, 477).
Амортизація	2515	Обороти за Дт рахунку 83 або Дт рахунків 23, 91, 92, 93, 94 із Кт рахунку 13 (якщо не використовується клас рахунків 8).	
Інші операційні витрати	2520	Обороти за Дт рахунку 84 або Дт рахунків 23, 91, 92, 93, 94 із Кт рахунків, що не враховані вище (якщо не використовується клас рахунків 8).	Собівартість реалізованих товарів і запасів не включають.
Разом	2550	Рядок 2500 + рядок 2505 + рядок 2510 + рядок 2515 + рядок 2520.	
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Джерело: складено автором на основі [38]

Таблиця В.1 – Порядок заповнення Звіту про фінансові результати (форма № 2-м)

Статті звіту	Код рядка	Джерело інформації (формула або дані рахунку)	Примітки
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Обороти за Дт субрахунку 703 з Кт субрахунку 791 мінус оборот за Дт субрахунку 704.	Сума доходу від реалізації наданих послуг за вирахуванням ПДВ, вартості поверненої оплати за надані послуги.
Інші операційні доходи	2120	Обороти за Дт рахунку 71 із Кт субрахунку 791.	У переважній більшості це будуть доходи від операційної оренди активів, від безоплатно одержаних оборотних активів, інші доходи від операційної діяльності тощо.
Інші доходи	2240	Обороти за Дт рахунків 72, 73, 74 із Кт субрахунків 792, 793.	Найчастіше відображають відсотки, нараховані за строковим банківським депозитом, дохід від безоплатно одержаних необоротних активів і дохід від оприбуткування активів від ліквідації необоротних активів.
Разом доходів	2280	Рядок 2000 + рядок 2120 + рядок 2240.	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Обороти за Дт субрахунку 903.	Собівартість наданих послуг, визначена згідно з НП(С)БО 16 «Витрати».
Інші операційні витрати	2180	Оборот за Кт рахунків 92, 93, 94 з Дт субрахунку 791.	Перелік витрат наведено в пп. 18, 19, 20 НП(С)БО 16 «Витрати». Як правило, витрат на збут не здійснюють.
Інші витрати	2270	Оборот за Кт рахунків 95, 96, 97 із Дт субрахунків 792, 793.	Відображають витрати, пов'язані зі списанням необоротних активів тощо.
Разом витрат	2285	Рядок 2050 + рядок 2180 + рядок 2270.	
Фінансовий результат до оподаткування	2290	Рядок 2280 – рядок 2285.	
Податок на прибуток	2300	Обороти за Дт рахунку 98 із Кт рахунку 79.	-
Чистий прибуток	2350	Рядок 2290 – рядок 2300.	

Джерело: складено автором на основі [38]

Таблиця Г.1 – Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс)

Статті звіту	Код рядка	Джерело інформації (формула або дані рахунку)	Примітки
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Обороти за Дт субрахунку 703 із Кт субрахунку 791 мінус оборот за Дт субрахунку 704.	Сума доходу від реалізації наданих послуг за вирахуванням ПДВ, вартості поверненої оплати за надані послуги.
Інші доходи	2160	Обороти за Дт рахунків 71, 72, 73, 74 із Кт субрахунків 791, 792, 793.	У переважній більшості ЗОЗ-КНП це будуть доходи від операційної оренди активів, від безоплатно одержаних оборотних активів, інші доходи від операційної діяльності, дохід від безоплатно одержаних необоротних активів і дохід від оприбуткування активів від ліквідації необоротних активів тощо.
Разом доходів	2280	Рядок 2000 + рядок 2160.	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Обороти за Дт субрахунку 903.	Собівартість наданих послуг, визначена згідно з НП(С)БО 16 «Витрати».
Інші витрати	2165	Оборот за Кт рахунків 92, 93, 94, 95, 96, 97 із Дт субрахунків 791, 792, 793.	Перелік адміністративних, збутових та інших операційних витрат наведено в пп. 18, 19, 20 НП(С)БО 16 «Витрати». На рахунку 97 ЗОЗ-КНП найчастіше відображають витрати, пов'язані зі списанням необоротних активів.
Разом витрат	2285	Рядок 2050 + рядок 2165.	
Фінансовий результат до оподаткування	2290	Рядок 2280 – рядок 2285.	
Податок на прибуток	2300	Обороти за Дт рахунку 98 із Кт рахунку 79.	ЗОЗ-КНП не є платниками податку на прибуток, тож цей рядок не заповнюють.
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	Різниця між витратами й доходами, які не визнаються витратами або доходами в ПКУ та не відображені у складі витрат і доходів в інших статтях.	
Чистий прибуток	2350	Рядок 2290 – рядок 2300 ± рядок 2310.	

Джерело: складено автором на основі [38]

Таблиця Д.1 – Порівнянність показників Звіту про фінансові результати

Показники, що порівнюються	
Форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»	
1. Рядок 2090, графа 3	Форма № 2, рядок 2000 мінус рядок 2050, графа 3
2. Рядок 2095, графа 3	Форма № 2, рядок 2050 мінус рядок 2000, графа 3
3. Рядок 2190, графа 3	Форма № 2, сума рядків 2090, 2120 мінус рядки 2130, 2150, 2180, графа 3
4. Рядок 2195, графа 3	Форма № 2, сума рядків 2095, 2130, 2150, 2180 мінус рядок 2120 або сума рядків 2130, 2150, 2180 мінус рядки 2090, 2120, графа 3
5. Рядок 2290, графа 3	Форма № 2, сума рядків 2190, 2200, 2220, 2240 мінус рядки 2250, 2255, 2270 або сума рядків 2200, 2220, 2240 мінус рядки 2195, 2250, 2255, 2270, графа 3
6. Рядок 2295, графа 3	Форма № 2, сума рядків 2195, 2250, 2255, 2270 мінус рядки 2200, 2220, 2240 або сума рядків 2250, 2255, 2270 мінус рядки 2190, 2200, 2220, 2240, графа 3
7. Рядок 2350, графа 3	Форма № 2, рядок 2290 плюс або мінус рядок 2300 плюс або мінус рядок 2305 мінус рядок 2295, графа 3
8. Рядок 2355, графа 5	Форма № 2, рядок 2295 плюс або мінус рядок 2300 плюс або мінус рядок 2305 мінус рядок 2290, графа 3
9. Рядок 2450, графа 3	Форма № 2, алгебраїчна сума рядків 2400–2445, графа 3
10. Рядок 2460, графа 3	Форма № 2, рядок 2450 плюс або мінус рядок 2455, графа 3
11. Рядок 2465, графа 3	Форма № 2, рядок 2460 плюс рядок 2350 мінус рядок 2355, графа 3
12. Рядок 2550, графа 3	Форма № 2, сума рядків 2500–2520, графа 3
13. Рядки 2000–2550, графа 4	Форма № 2 за аналогічний період попереднього року, рядки 2000–2550, графа 3 (якщо у звітному році не встановлено помилок за минулі роки)
Форма № 2-м «Звіт про фінансові результати»	
1. Рядок 2280, графа 3	Форма № 2-м, сума рядків 2000, 2120, 2240, графа 3
2. Рядок 2285, графа 3	Форма № 2-м, сума рядків 2050, 2180, 2270, графа 3
3. Рядок 2290, графа 3	Форма № 2-м, рядок 2280 мінус рядок 2285
4. Рядок 2350, графа 3	Форма № 2-м, рядок 2290 мінус рядок 2300
5. Рядки 2000–2350, графа 4	Форма № 2-м за аналогічний період попереднього року, рядки 2000–2350, графа 3 (якщо у звітному році не встановлено помилок за минулі роки)
Форма № 2-мс «Звіт про фінансові результати»	
1. Рядок 2280, графа 3	Форма № 2-мс, сума рядків 2000, 2160
2. Рядок 2285, графа 3	Форма № 2-мс, сума рядків 2050, 2165
3. Рядок 2290, графа 3	Форма № 2-мс, рядок 2280 мінус рядок 2285
4. Рядок 2350, графа 3	Форма № 2-мс, рядок 2290 мінус рядок 2300 плюс або мінус рядок 2310

Джерело: складено автором на основі [38]

«Облік та оподаткування», 4 курс
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник — к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та
консалтингу Марчук У. О.

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ПРИ ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Щоб підприємство ефективно розвивалося, велике значення мають реалізація продукції та одержання фінансового результату (ФР). Звіт про фінансові результати відображає ефективність фінансового управління за попередній період. Фінансовий результат діяльності визначає стан підприємства на сьогодні, та прогнозує його можливості в перспективі, що вимагає уважного аналізу його складових, таких як доходи та витрати, а також вивчення факторів, що впливають на його формування, дослідження динаміки та тенденцій, які впливають на ефективність діяльності підприємства. Важливість цих аспектів підштовхує до необхідності пошуку шляхів поліпшення організації та методів обліку і аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

Питання впливу інформації управлінського обліку на прийняття рішень при формуванні фінансових результатів в організації розглянуті у доробках таких науковців, як К.В. Безверхий, Н.М. Голуб, А.А. Кашканов, С.Б. Шипіна, А.В. Якименко. Також слід пам'ятати, що великий внесок у дослідження поняття та формування фінансових результатів здійснили такі науковці і практики, як: П.П. Борщевський, Ф.Ф. Бутинець, М.І. Ковальчук, Є.В. Мних, В.В. Сопко, В.В. Чайка та ін.

Інформація управлінського обліку відіграє ключову роль у прийнятті рішень при формуванні фінансових результатів. Іншими словами, фінансові результати – це те, що залишається у підприємства після покриття своїх витрат та інших зобов'язань. Ці дані використовуються для планування, контролю та оцінки діяльності, надають керівництву цінні відомості та аналіз, необхідні для ефективного управління фінансами підприємства.

Управлінський облік надає детальну інформацію про структуру та динаміку витрат підприємства. Ця інформація використовується для (рис.1):

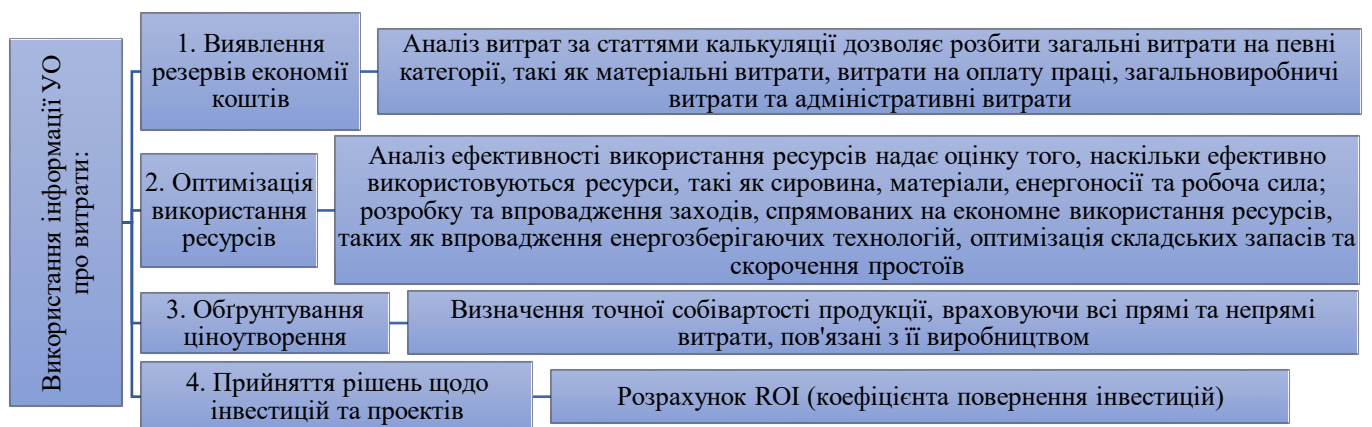

Рис. 1. Використання інформації управлінського обліку про витрати

Джерело: розроблено автором за даними [5, 7, 8].

Існують різні методи аналізу витрат, такі як ABC-аналіз, аналіз точок беззбитковості та аналіз динаміки витрат [5] - дані методи допомагають визначити найбільш значущі витрати,

оцінити їх вплив на кінцеву ціну продукції та прийняти рішення щодо їх скорочення. Розробка та впровадження програм контролю витрат, таких як бюджетування, нормування та моніторинг, допомагають встановити чіткі межі витрачання коштів, відстежувати їх використання та своєчасно реагувати на відхилення від бюджету. Також застосування систем управління ланцюгами постачання для оптимізації закупівель, логістики та дистрибуції можуть призвести до зниження витрат на транспортування, зберігання та інші ланцюжки постачання [7]. Дослідження цін на аналогічну продукцію конкурентів проводяться, щоб встановити ціну, яка буде конкурентоспроможною та прибутковою; визначення цінової чутливості - оцінка того, як зміни ціни вплинуть на попит на продукцію, щоб встановити оптимальну ціну, яка максимізує прибуток. ROI – оцінка очікуваної прибутковості інвестицій в нові проекти або обладнання, щоб прийняти обґрунтоване рішення про їх доцільність; аналіз ризиків - визначення та оцінка потенційних ризиків, пов'язаних з інвестиціями або проектами, щоб розробити плани їх мінімізації; порівняння різних інвестиційних можливостей або проектів на основі їх очікуваної прибутковості, ризиків та інших факторів, щоб вибрати найкращий варіант.

Інформація про витрати – це лише один з багатьох факторів, які слід враховувати при прийнятті управлінських рішень та формуванні фінансових результатів, тому далі розглянемо ще один не менш важливий фактор – аналіз доходів підприємства [4] (рис. 2):

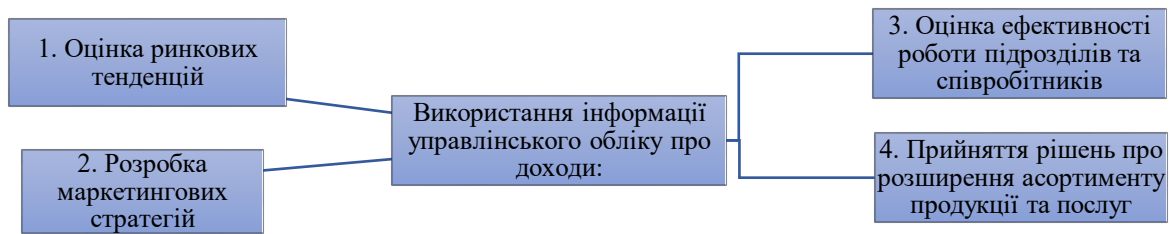

Рис. 2. Використання інформації управлінського обліку про доходи

Джерело: розроблено автором за даними [4, 6,7].

Оцінка ринкових тенденцій стосується аналізу обсягу продажів. Зміни цін на продукцію впливають на попит, щоб встановити оптимальну ціну, яка максимізує доходи. А аналіз ринкової частки - це визначення частки ринку, яку займає підприємство, порівняно з конкурентами, щоб оцінити його конкурентне становище та розробити стратегії для його покращення [6]. Розробка маркетингових стратегій: проведення сегментації ринку для розробити більш ефективних маркетингових кампаній; оцінка ефективності маркетингових кампаній – визначення того, наскільки успішними були маркетингові кампанії, шляхом аналізу даних про продажі, витрати на маркетинг та інші показники [7]. Оцінка ефективності роботи підрозділів та співробітників: проведення аналізу обсягів продажів за підрозділами та співробітниками, що дозволяє визначити, які підрозділи та співробітники генерують найбільше доходів, а які потребують покращення; використання системи бонусів та комісій. Прийняття рішень щодо розширення асортименту продукції та послуг: аналіз попиту - дослідження попиту на нову продукцію або послуги, щоб оцінити їх потенційний успіх; розрахунок очікуваної прибутковості - оцінка очікуваних доходів та витрат, пов'язаних з запуском нової продукції або послуг, щоб прийняти обґрунтоване рішення про їх доцільність; аналіз ризиків - визначення та оцінка потенційних ризиків, пов'язаних з запуском нової продукції або послуг, щоб розробити плани їх мінімізації [6].

Управлінський облік та фінансовий облік (ФО) тісно взаємопов'язані та доповнюють один одного в процесі формування фінансових результатів підприємства. Управлінський облік (УО) надає більш детальну інформацію про джерела доходів та структуру витрат, що дозволяє краще

зрозуміти фактори, які впливають на ФР, також використовується для прогнозування майбутніх доходів та витрат, що дозволяє підприємству планувати свою діяльність та мінімізувати ризики [1]. Рахунки ФО використовуються для: обліку доходів та витрат – де, ФО фіксує всі господарські операції, пов'язані з отриманням доходів та здійсненням витрат, що зрештою відображається у фінансовій звітності [2]; формування ФР – на основі даних рахунків ФО розраховується прибуток або збиток підприємства за звітний період; надання інформації зовнішнім користувачам – фінансова звітність [3], яка складається на основі даних рахунків ФО, є важливим джерелом інформації для інвесторів, кредиторів, інших зацікавлених сторін.

Ефективне використання інформації управлінського обліку потребує постійного вдосконалення методів збору, аналізу та представлення даних. Використання інформації про доходи та витрати в комплексі дозволяє керівництву підприємства: приймати обґрунтовані рішення щодо ціноутворення, асортименту продукції, маркетингових стратегій та інших аспектів діяльності, що зрештою впливають на фінансові результати; підвищити ефективність використання ресурсів та максимізувати прибуток; збільшити конкурентоспроможність на ринку. УО та ФО не є самостійними системами, а функціонують в рамках єдиної інформаційної системи обліку на підприємстві.

Дані УО та ФО повинні бути узгоджені між собою, щоб забезпечити достовірність інформації про ФР. Ефективне використання УО для формування ФР потребує постійного вдосконалення методів збору, обробки та аналізу даних. Впровадження та ефективне використання системи управлінського обліку є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства.

Список використаних джерел

1. Губарик О. М. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. Глобальні та національні проблеми економіки. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Миколаїв, 2016. Вип. 14. С. 932-936.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-XI (зі змінами і доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 29.04.2024).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Закон України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 09.07.2021. URL: <https://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 29.04.2024).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Закон України від 29.11.1999 р. № 290. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 29.04.2024).
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Закон України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 29.04.2024).
6. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2006. 528 с.
7. Сідун В. А., Пономарьова Ю. В. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2011. 436 с.
8. Сусіденко Ю. В. Облік та аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Східна Європа. Економіка, бізнес та управління. Вінниця, 2017. Вип. 2. С. 297–301.